ÜLDKOHTU OTSUS (teine koda)

22. märts 2011 *

Kohtuasjas T-419/03,

Altstoff Recycling Austria AG, varem Altstoff Recycling Austria AG ja ARGEV Verpackungsverwertungs-Gesellschaft mbH, asukoht Viin (Austria), esindaja: advokaat H. Wollmann,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: W. Mölls, hiljem M. Mölls ja H. Gading, veel hiljem M. Mölls ja R. Sauer,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

keda toetavad

EVA Erfassen und Verwerten von Altstoffen GmbH, asukoht Viin, esindajad: advokaadid A. Reidlinger ja I. Hartung,

ja

Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte, asukoht Viin, esindaja: advokaat K. Wessely,

menetlusse astujad,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 16. oktoobri 2003. aasta otsuse 2004/208/EÜ EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetluses (COMP D3/35470 – ARA ja COMP D3/35473 – ARGEV, ARO) (ELT 2004, L 75, lk 59) artiklid 2 ja 3,

ÜLDKOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees I. Pelikánová, kohtunikud K. Jürimäe ja S. Soldevila Fragoso (ettekandja),

kohtusekretär: K. Andová,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. juuni 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Altstoff Recycling Austria AG (edaspidi „ARA") on erakapitalil põhinev aktsiaselts, mis on asutatud 1993. aastal ning mille omanik ja ainuaktsionär on Altstoff Recycling Austria Verein (edaspidi „konsortsium ARA"). Konsortsium ARA on moodustatud pakendite, pakendamise ja villimise sektoris, samuti kaubanduses tegutsevatest ettevõtjatest.

2 ARA haldab Austrias siseriiklikul tasandil pakendite kogumise ja taaskasutamise süsteemi. Asjaolude asetleidmise ajal sõlmis ta selle süsteemi raames majanduslikult sõltumatute sektoriaalse pakendiringluse ettevõtjatega (edaspidi „SPRE") sellised lepingud jäätmete käitlemise kohta, millega antakse neile üle pakendite kogumise, sortimise, veo ja taaskasutamise korraldamine. Iga SPRE oli pädev konkreetse kategooria pakkematerjali puhul. SPRE-d sõlmisid omakorda teenuste osutamise lepingud piirkondlike partneritega, see tähendab ettevõtjate ja kohalike omavalitsustega, kes tegelesid konkreetselt pakendite kogumise, sortimise, transpordi ja taaskasutamisega (edaspidi „partnerluslepingud"). ARA ja SPRE-d koos moodustasid „ARA süsteemi".

3 ARA süsteemi kuulusid asjaolude asetleidmise ajal kaheksa SPRE-d, nimelt ARGEV Verpackungsverwertungs-Gesellschaft mbH (edaspidi „ARGEV”), kes vastutas metallpakendite (raudmetall, alumiinium) ja kergtaara (puit, keraamika, plastid, komposiidid, tekstiil) kogumise, sortimise ja ringlussevõtu eest; Österreichischer Kunststoff Kreislauf AG (edaspidi „ÖKK”), kes vastutas plast- ja tekstiilpakendite taaskasutamise eest; Aluminium-Recycling GmbH (edaspidi „Alurec”), kes vastutas ARGEV-i kogutud alumiiniumpakendite taaskasutamise eest; Arbeitsgemeinschaft Verbundmaterialien GmbH, kes vastutas komposiitmaterjalidest pakendite, välja arvatud komposiitmaterjalidest taara taaskasutamise eest; Verein für Holzpackmittel (edaspidi „VHP”), kes vastutas puitpakendite taaskasutamise ja osaliselt ka nende kogumise eest; Ferropack Recycling GmbH (edaspidi „Ferropack”), kes vastutas ARGEV-i kogutavate raudmetallist pakendite taaskasutamise eest; Altpapier-Recycling-Organisationsgesellschaft mbH (edaspidi „ARO”), kes vastutas paber-, papp- ja lainepapptaara kogumise ja taaskasutamise eest, ja viimaks Austria Glas Recycling GmbH (edaspidi „AGR”), kes vastutas klaastaara kogumise ja taaskasutamise eest. ARA-ga ühendati 14. septembril 2009 ARGEV ning ARA süsteemi ülejäänud SPRE-d, välja arvatud AGR.

4 ARGEV käitas asjaolude asetleidmise ajal kolme kogumissüsteemi, millest esimene oli ette nähtud kodumajapidamiste kergtaara jaoks, teine kodumajapidamiste metallpakendite jaoks ning kolmas tööstuslike kergtaara ja metallpakendite jaoks. ARGEV liikmed asjaolude asetleidmise hetkel olid ARA, millel oli 11 % suurune osalus, ning ARGEV konsortsium, kuhu kuulus sadakond liiget, nimelt tootjad ja importijad, kaubandussektoris tegutsevad äriühingud, pakendamissektoris tegutsevad äriühingud ning jäätmete kogumise ja taaskasutamisega tegelevad ettevõtjad.

5 ARA pakub oma teenuseid kõigile Austria ja välismaistele ettevõtjatele, keda otseselt puudutab 1. detsembril 1996 jõustunud Verordnung über die Vermeidung und Verwertung von Verpackungsabfällen und bestimmten Warenresten und die Einrichtung von Sammel- und Verwertungssystemen (Austria keskkonna-, noorte- ja perekonnaministri määrus pakendijäätmete ja teatavate tootejääkide vältimise ja taaskasutamise kohta ning kogumis- ja taaskasutamissüsteemide rakendamise kohta) (*BGBl.*,

648/1996; edaspidi „määrus"). Määrus tugineb Abfallwirtschaftsgesetz'ile (Austria jäätmekäitlusseadus) (*BGBl.*, 434/1996), mida on muudetud (*BGBl.*, 102/2002) (edaspidi „seadus"), ning puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 1994. aasta direktiivi 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta (EÜT L 365, lk 10; ELT eriväljaanne 15/13, lk 349) ülevõtmist. Samuti teostab ARA volitatud isikuna litsentsiaatide õigusi SPRE-de suhtes.

6 Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte (Austria töötajate ja teenistujate föderaalorganisatsioon; edaspidi „BAA") esitas 24. märtsil 1994 ARA süsteemi peale kaebuse Euroopa Vabakaubandusühenduse (EFTA) järelevalveametile (edaspidi „EFTA järelevalveamet"). See kaebus edastati seejärel Euroopa Komisjonile.

7 ARA ja ARGEV teavitasid 30. juunil 1994 EFTA järelevalveametit teatavatest kokkulepetest, et saada sekkumatustõend või vajaduse korral grupierandi otsus. 21. märtsi 1995. aasta kirjaga anti teatatud kokkulepete kontrollimise pädevus üle komisjonile.

8 FRS Folien-Rücknahme-Service GmbH & Co. KG ja Raiffeisen Umweltgesellschaft mbH esitasid 8. mail 1996 komisjonile kaebuse seoses kavaga luua ühisettevõte pakendite kogumise ja taaskasutamise süsteemi loomiseks. Kaebajad selle kaebuse juurde siiski ei jäänud.

9 ARA teavitas 28. augusti 2001. aasta kirjaga komisjoni uutest kokkulepetest ning lisaks taotles koos ARGEV-ga liita nende teatamismenetlused, et saada sekkumatustõend või vajaduse korral grupierandi otsus vastavalt EÜ artikli 81 lõikele 3. Samal ajal palus ARO kaasata end menetlusse kokkuleppest teatava poolena. See menetlus puudutas kõiki kokkuleppeid, millel põhineb ARA süsteem, nimelt:

– kohustustest vabastamise ja litsentsikokkulepped, mis on sõlmitud ARA ja määruse reguleerimisalasse kuuluvate ettevõtjate vahel (ilma tariifita);

– ARA ja ARGEV vahel sõlmitud käitlusleping kui näidis käitluslepingutest, mis sõlmiti ARA ja teiste SPRE-de vahel (Arbeitsgemeinschaft Verbundmaterialien GmbH, ARO, AGR, Alurec, VHP, Ferropack ja ÖKK);

– ARGEV ja ÖKK ning ARGEV ja Alureci vahel sõlmitud käitlus- ja koostöölepingud kui näidised lepingutest, mis sõlmiti ARGEV ning ÖKK, Alureci, Ferropacki ja VHP vahel;

– lepingud, mille olid sõlminud ARGEV ja ARO oma vastavate piirkondlike partneritega.

10 BAA esitas 19. veebruari 1996. aasta ja 22. märtsi 2002. aasta kirjaga komisjonile märkused ARA süsteemi kohta, viidates kaebusele, mille ta oli selles osas esitanud 24. märtsil 1994 EFTA järelevalveametile. Lisaks esitas EVA Erfassen und Verwerten von Altstoffen GmbH (edaspidi „EVA”) 27. aprilli 2000. aasta kirjaga kaebuse ARA

süsteemi äriühingute peale, liitudes FRS Folien-Rücknahme-Service ja Raiffeisen Umweltgesellschafti 8. mai 1996. aasta esialgse kaebusega ja täiendades seda.

11 Komisjon tegi 24. juulil 2002 otsuse algatada käesolevas kohtuasjas menetlus.

12 Komisjon andis 19. oktoobri 2002. aasta teatisega (EÜT C 252, lk 2) asjast huvitatud kolmandatele isikutele võimaluse esitada oma seisukoht vastavalt nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja[82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) muudetud kujul artikli 19 lõikele 3.

13 Kõnealuses teatises komisjoni esitatud märkuste peale teatasid ARA ja ARGEV neljast kohustusest, mille seast tuleb esile tuua järgmised:

– kohustus nr 1: alates 29. novembrist 2000 loobuvad ARGEV ja ARO kogumisettevõtjatega kokku lepitud sooduskohtlemise tingimuste kohaldamisest;

– kohustus nr 3: ARGEV ei takista piirkondlikel partneritel töötada ARA süsteemi konkurentidega ega sõlmida ja täita nendega lepinguid, mis puudutavad kodumajapidamistelt pärinevate kasutatud pakendite kogumiseks ja/või sortimiseks ette nähtud konteinerite või muude mahutite ühiskasutamist; see kohustus ei piira siiski ARGEV õigust rakendada oma lepingulisi võimalusi ühiselt kasutatava

kogumis- ja taaskasutamissüsteemi korraldamiseks ning võtta kõik olemasolevad meetmed, et tal oleks võimalik täita seadusest ja heakskiitvast otsusest tal lasuvad kohustused;

– kohustus nr 4: ARGEV ja ARO lõpetavad oma lepingud piirkondlike partneritega pärast lepingu kolme aasta pikkuse kehtivuse lõppemist, kui pooled ei ole vastastikusel kokkuleppel otsustanud pikendada lepingut kuni kaheks aastaks; hiljemalt pärast lepingu viie aasta pikkuse kehtivuse lõppemist sõlmivad ARGEV ja ARO uued teenuse osutamise lepingud konkureerivas, läbipaistvas ja objektiivses menetluses (igat liiki pakkumismenetlused, pakkumise kutse jne).

14 Komisjon tegi 16. oktoobril 2003 otsuse 2004/208/EÜ EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetluses (COMP D3/35470 – ARA ja COMP D3/35473 – ARGEV, ARO) (ELT 2004, L 75, lk 59; edaspidi „vaidlustatud otsus").

15 EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise raames tuvastati vaidlustatud otsuses erinevad kõnealused turud. Turgu, kus tegutsevad tagasivõtmise ja taaskasutamise kollektiiv- ja individuaalsüsteemid, nimetati kõigepealt „süsteemide turuks". Kollektiivsüsteemid vabastavad ettevõtjad, kellele on määrusega pandud kohustused, nendest kohustustest, seades sisse tagasivõtmise ja taaskasutamise ühise teenuse. Individuaalsüsteemid korraldavad tagasivõtmise ja taaskasutamise eraldiseisvaid teenuseid kõigi nende ettevõtjate jaoks, kes ei soovi ühineda kohapealsete kollektiivsüsteemidega. Arvestades määrusega pandud kohustusi, oli kõnealune turg piiratud pakendijäätmetega.

16 Vaidlustatud otsuses on täpsustatud, et kuna teenused ei ole funktsionaalselt vastastikku asendatavad, tuleb süsteemide turu piires eristada kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turgu ning suurettevõtjate ja tööstuse pakendite kõrvaldamise süsteemide turgu.

17 Edasi kuna SPRE-d ei ole ise kohustatud kõrvaldama kasutatud pakendeid, viitab vaidlustatud otsus turgude teise taseme olemasolule, nimelt kasutatud pakendite kogumise ja sortimise turgudele, kus SPRE-d tegutsevad kogumis- ja sortimisteenuste tarbijatena ning ettevõtjad ja kohalikud omavalitsused nende teenuste osutajatena. Kui kõnealused teenused ei ole funktsionaalselt vastastikku asendatavad, tuleb jäätmete tekkimise koha alusel eristada ühelt poolt kodumajapidamiste kasutatud pakendite kogumise ja sortimise turgu ning teiselt poolt tööstuse kasutatud pakendite vastavat turgu. Samuti on kodumajapidamiste pakendite sektoris võimalik teatavate materjalide iseärasusi arvesse võttes eristada kolme turgu, nimelt vanapaberi kogumise, kasutatud klaasi kogumise ja kergtaara kogumise ja sortimise turgu.

18 Viimaks eristatakse vaidlustatud otsuses kogumis- ja sortimisturgusid ning kogutavate materjalide ja teisese toore taaskasutamise teenuste turgusid, kuna kogutavate materjalide taaskasutamise korraldamise ning teisese toore pakkumise puhul on tegemist sama tooteturu erinevate tasanditega. Vaidlustatud otsuses leitakse samuti, et taaskasutamisteenuste ja teisese toore turgusid on sama palju kui materjalikategooriaid. Lisaks on otsuses täpsustatud, et sama materjalikategooria piires ei saa eristada kodumajapidamiste pakendeid ja tööstuse pakendeid.

19 Geograafiliselt oli süsteemide turu ning kogumis- ja sortimisturu osas Austria territoorium see, mis vaidlustatud otsuses aluseks võeti. Seevastu mis puudutab taaskasutamisteenuste ja teisese toore turgusid, siis arvesse võetud territooriumiks oli Euroopa Majanduspiirkond (EMP).

20 Olles määratlenud kõnealused turud, kontrollis komisjon partnerluslepinguid ning leidis, et need piiravad EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses oluliselt konkurentsi esiteks kodumajapidamiste pakendite kogumis- ja sortimisturgudel, välja arvatud ARO ja kohalike omavalitsuste vaheline leping, ning teiseks tööstuse pakendite kogumise ja sortimise turgudel. See piirang tuleneb asjaolust, et ARGEV või ARO iga piirkondliku partneri kasuks kehtib territoriaalne ainuõiguse klausel. Arvestades ARGEV ja ARO valitsevat seisundit nõudluse turul lepingute kehtivuse jooksul, on kodumajapidamiste ja tööstuse pakendijäätmete kogumise ja sortimise teenuse kõigilt ülejäänud osutajatelt võetud juurdepääs olulistele turgudele või sellised müügivõimalused, mida ei saa tähelepanuta jätta.

21 Kodumajapidamiste pakendite osas on vaidlustatud otsuse kohaselt tuvastatud piirang märkimisväärne EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses. Kuna asjaolude asetleidmise ajal oli ARGEV kogumis- ja sortimisteenuste peamine tarbija, siis tõi ainuõiguse klauslit sisaldanud teenuslepingute võrk kogu geograafilisel turul endaga kaasa kumulatiivse mõju sulgeda turg välja jäetud kogumis- ja sortimisettevõtjatele. Pakkumise poolel takistasid pakendikogumise teise infrastruktuuri loomist ruumilisel arengul ja jäätmekäitluse jaoks vajalikul logistikal põhinevad kaalutlused. Seetõttu oli vaidlustatud otsuse kohaselt reaalne tõdeda, et iga kollektiivsüsteem, mis konkureerib ARA süsteemiga, pidi töötama koos ARA süsteemi piirkondlike partneritega, mis muudab välja jäetud kogumis- ja sortimisettevõtjate jaoks ebatõenäoliseks igasuguse võimaluse tulla turule. Järelikult olid olulised müügivõimalused välistatud ajavahemikuks kuni viis aastat, mis oli lepingute maksimaalne kestus.

22 Tööstuse pakendite osas on vaidlustatud otsuses tuvastatud, et asjaolude asetleidmise ajal ei olnud ARGEV ja ARO kogumis- ja sortimisteenuste peamised tarbijad. Selles valdkonnas oli jäätmekäitlusteenuste tarbimise turul teisi süsteeme ning jäätmekõrvaldamisega tegelevad ettevõtjad võisid samuti pakkuda oma teenuseid suurtele jäätmetootjatele. Siiski ei ole konkureerivad süsteemid ja suured jäätmetootjad vaidlustatud otsuse kohaselt majandusliku tähtsuse poolest ARA süsteemiga võrreldavad ning selles kontekstis võttis tuvastatud piirang välja jäetud ettevõtjatelt lepingute kehtivuse jooksul sellised müügivõimalused, mida ei saa tähelepanuta jätta, ning mõjutas seega märkimisväärselt konkurentsi.

23 Vaidlustatud otsuse kohaselt oli teenuslepingutes asuv ainuõiguse klausel siiski vajalik selliste kogumise ja sortimise infrastruktuuride toimimiseks ja loomiseks, mis oleksid nõudnud piirkondlikelt partneritelt märkimisväärseid investeeringuid ja võimaldanud keskkonnaalaste normide vahetut rakendamist. Lisaks võimaldas asjaolu, et kogumine tervikuna ühe kogumispiirkonna ulatuses maksimaalselt viie aasta pikkuse ajavahemiku jooksul tehti ülesandeks ühele ettevõtjale, pooltel esiteks planeerida ja korraldada pikaajaliselt osutatavaid teenuseid ning teiseks saavutada mastaabi- ja tootevalikusäästu, mis tõi kaasa tõhususe kasvu. Seega aitas ainuõigus piirkondlikel partneritel parandada tootmist ning edendada tehnilist või majanduslikku progressi, võimaldades tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa EÜ artikli 81 lõike 3 tähenduses. Samuti osutus vähemalt kolme aasta pikkune ainuõiguse klausel majanduslikel kaalutlustel vältimatuks, et tagada kogumis- ja sortimisteenuste kestev ja usaldusväärne osutamine ning investeeringud, mille peavad tegema piirkondlikud partnerid kogumis- ja sortimiskokkulepete täitmiseks.

24 Vaidlustatud otsuse kohaselt ei suutnud tuvastatud piirang kõrvaldada konkurentsi asjaomastel turgudel. Kodumajapidamiste jäätmete kogumise ja sortimise teenuste osas esitas komisjon siiski järgmised täpsustused.

25 Esiteks, mis puudutab kodumajapidamiste jäätmete kogumist, siis kinnitatakse vaidlustatud otsuses, et hiljemalt viie aasta pärast hankemenetluse korraldamise teel uute teenuslepingute sõlmimine tagab vaba konkurentsi olukorra kogumispiirkondades. Siiski tõdetakse, et praktikas ei ole ruumipuuduse, keskkonna- ja maastikukaitsega seotud õiguslike probleemide ja jäätmete kogumise valdkonnas tarbijate väljakujunenud käitumise tõttu võimalik luua kodumajapidamiste jäätmete kogumiseks teist infrastruktuuri. Arvestades kõnealusel turul pakkumise seda isepära, leidis komisjon, et kodumajapidamiste lähedusse kasutatud pakendite jaoks paigaldatud konteinerid kujutavad endast elementi, mille puhul on igasugune konkurents võimatu.

26 Eespool toodut arvestades leidis komisjon, et täielikult vaba juurdepääs juba olemasolevale kogumise infrastruktuurile kujutab endast määravat tegurit konkurentsi tõhustamiseks mitte üksnes nõudluse tasandil kodumajapidamiste jäätmete kogumise sektoris, vaid ka vertikaalsel turul, mis asub ahelas eespool eraisikute toodavate kasutatud pakendite tagasivõtmise ja taaskasutamise korraldamisest. Seega saab vaidlustatud otsuse kohaselt konkurents nõudluse tasandil kogumisteenuste valdkonnas olla võimalik vaid siis, kui ARGEV ei takista piirkondlikel partneritel sõlmida ARA süsteemi konkurentidega lepinguid konteinerite ühiskasutamiseks.

27 Siiski on vaidlustatud otsuses tõdetud, et kohustuses nr 3 tahtis ARGEV siduda selle ühiskasutamise oluliste piirangutega. Komisjon pidas seega vajalikuks panna teatavad kohustused, et tagada, et EÜ artikli 81 lõike 3 alusel erandi tegemist võimaldavad tingimused oleksid täidetud. Esiteks ei saanud ARGEV takistada kogumisettevõtjatel sõlmida ja täita koos ARA ja ARGEV konkurentidega lepinguid selliste konteinerite või muude mahutite ühiskasutamisest, mis on ette nähtud kasutatud müügipakendite kogumiseks ja sortimiseks. Teiseks sai ARGEV, selleks et vältida, et ta seoks endaga kõik kogutud pakendid ning takistaks konkurentidel järgida ettenähtud määrasid, nõuda piirkondlikelt partneritelt üksnes tõendeid pakendimahtude kohta, mis

vastasid ARA süsteemi osale kõigist pakenditest, mille olid litsentsi alusel kogunud erinevad kogumissüsteemid. See teine kohustus hõlmas kõiki ettevõtjaid, kes olid ARGEV-ga sõlminud partnerluskokkuleppe pakendite kogumiseks, ning kehtis niivõrd, kuivõrd konkureeriv süsteem nägi ette ühiskasutamise asjaomases kogumispiirkonnas ja alates hetkest, mil kõnealune süsteem loa sai.

28 Teiseks, mis puudutab kodumajapidamiste jäätmete sortimise teenuseid, siis märgitakse vaidlustatud otsuses, et pakendite eraldamine kasutatud materjalide alusel nõuab tehniliselt keerulist protsessi ning investeeringuid, mida saab muude sortimistoimingute jaoks kasutada vaid piiratult. Suured investeeringuid, mis olid vajalikud uute mahutite paigaldamiseks, kujutasid endast ARA süsteemi konkurentide jaoks nende turule tulekul takistust, mis ei olnud vähetähtis.

29 Kuigi ARGEV kinnitas, et jäätmekäitlusettevõtjad võivad takistusteta anda sortimismahutid konkureerivate süsteemide kasutusse, leidis komisjon, et ARGEV soovis kohustuse nr 3 raames siiski ühiskasutamisele kehtestada märkimisväärseid piiranguid. Võttes arvesse asjaolu, et konkurentsi olemasoluks on oluline vaba juurdepääs sortimismahutitele, pidas komisjon seega vajalikuks siduda EÜ artikli 81 lõike 3 kohane erand kohustusega, mille kohaselt on ARGEV-l keelatud takistada jäätmekäitlusettevõtjatel sõlmida ja täita lepinguid, mis puudutavad sortimismahutite ühiskasutamist.

30 Vaidlustatud otsus sisaldab eelkõige järgmisi sätteid:

„*Artikkel 2*

EÜ artikli 81 lõige 1 ning EMP lepingu artikli 53 lõige 1 tuleb kooskõlas EÜ artikli 81 lõikega 3 ja EMP lepingu artikli 53 lõikega 3 kuulutada kohaldamatuks erinevatele kogumis- ja sortimislepingutele, mille ARGEV ja ARO sõlmisid oma vastavate piirkondlike partneritega ning mis sisaldavad ainuõiguse klauslit ja mille kehtivus lõppeb hiljemalt 31. detsembril 2006.

Erand kehtib 30. juunist 1994 kuni 31. detsembrini 2006.

Artikkel 3

Artiklis 2 nimetatud erandiga kaasnevad järgmised kohustused:

a) ARGEV ei takista kogumisettevõtjatel sõlmida ARA süsteemi konkurentidega lepinguid selliste konteinerite või muude mahutite ühiskasutamiseks, mis on ette nähtud kodumajapidamiste toodud kasutatud müügipakendite kogumiseks ja sortimiseks, ega täita neid lepinguid;

b) ARGEV võib kogumisettevõtjatelt nõuda tunnistuste esitamist üksnes pakendite mahtude kohta, mis vastavad ARA süsteemi osale kõigist neist kodumajapidamiste pakenditest, mis on süsteemidele jäetud teatud materjalikategooriate osas. Sel juhul võib ARGEV vähendada pakendite kogumise kokkuleppe punktis 3.1.1 nimetatud tasu vastavalt käesoleva punkti esimeses lauses nimetatud suhtele. Pakendite kogumise kokkuleppe punktides 3.1.2 ja 3.1.3 nimetatud tasude puhul on olulised mahud, mille kohta on ARGEV-le esitatud tõendid. See kohustus kehtib kõigi kogumisettevõtjate suhtes, kellega on ARGEV sõlminud partnerluskokkuleppe."

Menetlus ja poolte nõuded

31 ARA ja ARGEV esitasid käesoleva hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 22. detsembril 2003.

32 Üldkohtu kantseleis samal päeval registreeritud eraldi dokumendiga esitasid ARA ja ARGEV taotluse peatada vaidlustatud otsuse artikli 3 punkti b kohaldamine (kohtuasi T-419/03 R). 11. märtsi 2004. aasta kirjaga loobusid nad sellest taotlusest. Üldkohtu presidendi 26. märtsi 2004. aasta määrusega kustutati kohtuasi T-419/03 R Üldkohtu registrist ning kohtukulude kandmine jäeti edaspidi lahendada.

33 Üldkohtu kohtukantseleile vastavalt 19. veebruaril ja 23. aprillil 2004 esitatud dokumentides palusid EVA ja BAA komisjoni nõuete toetuseks menetlusse astuda. 20. jaanuari 2005. aasta määrusega rahuldas Üldkohtu esimese koja esimees EVA ja BAA taotluse. Menetlusse astujad esitasid oma seisukohad 17. mail 2005.

34 Pärast Üldkohtu teise koja koosseisu muutumist määrati kohtuasi 16. septembril 2007 sellele kojale ning nimetati uus ettekandja-kohtunik.

35 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (teine koda) 8. juulil 2009 avada suulise menetluse. 12. augustil 2009 edastati pooltele kohtuistungi ettekanne ning kohtuistungi kuupäevaks määrati 29. september 2009.

36 ARA (edaspidi „hageja") teavitas 14. septembril 2009 Üldkohut, et temaga ühendati ARGEV ja ARA süsteemi teised SPRE-d, välja arvatud AGR.

37 Hageja esitas 21. septembril 2009 Üldkohtule taotluse menetluse peatamiseks vastavalt Üldkohtu kodukorra artiklile 77. Üldkohus peatas 22. septembri 2009. aasta määrusega menetluse kuueks kuuks.

38 Menetlus jätkus 23. märtsil 2010 ning kohtuistung toimus 15. juunil 2010.

39 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsuse artiklid 2 ja 3;

– teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 3;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

40 Komisjon, EVA ja BAA paluvad Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

41 Kohtuistungil loobus komisjon taotlusest tunnistada ARA esitatud hagi vastuvõetamatuks ning see loobumine kanti kohtuistungi protokolli.

42 Hageja esitab oma hagiavalduse toetuseks kuus väidet. Esimene väide puudutab EÜ artikli 81 ja määruse nr 17 artikli 2 rikkumist. Teine väide puudutab teenuslepingute kooskõla nende tingimustega, mis on sätestatud komisjoni 22. detsembri 1999. aasta määruses (EÜ) nr 2790/1999 [EÜ] artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes (EÜT L 336, lk 21; ELT eriväljaanne 08/01, lk 364). Kolmas väide puudutab asjaolu, et vaidlustatud otsuse artiklid 2 ja 3 ei järgi *essential facilities* doktriini nõudeid. Neljas väide tugineb asjaolule, et

vaidlustatud otsuses ette nähtud kohustused ei ole täidetavad. Viies väide puudutab vaidlustatud otsuses ette nähtud kohustuste ebaproportsionaalsust ning kuues väide viitab vastuoludele vaidlustatud otsuse resolutsiooni ja põhjenduste vahel.

43 Kõigepealt tõdeb komisjon, et argumendid, mis käsitlevad seose puudumist konkurentsipiirangu ja pandud kohustuse vahel, hageja õigust luua oma süsteem ning vaidlustatud otsuse ebatäpsust, kujutavad endast repliigi staadiumis esitatud uusi väiteid, mis on seetõttu vastuvõetamatud. Samuti leiab ta, et hageja argument kulude jagamise kohta on kohtuistungil esitatud uus väide ning seega vastuvõetamatu.

44 Selles osas meenutab Üldkohus, et vastavalt kodukorra artikli 48 lõike 2 esimesele lõigule ei või menetluse käigus esitada uusi väiteid, kui need ei tugine õiguslikele või faktilistele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Väide, millega otseselt või kaudselt täiendatakse varem esitatud väidet ja millel on varem esitatud väitega otsene seos, tuleb tunnistada vastuvõetavaks (Üldkohtu 10. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-195/00: Travelex Global and Financial Services ja Interpayment Services *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-1677, punktid 33 ja 34, ning 24. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-151/01: Duales System Deutschland *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-1607, punkt 71).

45 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et uuteks peetavad väited kujutavad endast argumentide laiendamist hageja poolt vastuseks komisjoni poolt kostja vastuses toodud argumentidele neljanda väite kohta, mis puudutab kohustuste täidetavust, viienda väite kohta, mis puudutab kohustuste proportsionaalsust, ja kuuenda väite kohta, mis puudutab vastuolusid vaidlustatud otsuse resolutsiooni ja põhjenduste vahel.

46 Seega tuleb komisjoni väide uute väidete vastuvõetamatuse kohta tagasi lükata.

Esimene väide, et rikutud on EÜ artiklit 81 ning määruse nr 17 artiklit 2

Poolte argumendid

47 Hageja leiab, et partnerluslepingutes puudub säte, millest otsesõnu või kaudselt tuleneks temal lasuv kohustus teha koostööd ainult ühe partneriga. Kuigi ta piiras ennast ise ning otsustas teha koostööd üheainsa piirkondliku partneriga igas kogumispiirkonnas, ei takista hageja arvates teda miski teha teiste ettevõtjate ülesandeks pakendite kogumine ja/või sortimine igas lepingupiirkonnas. Väidetav konkurentsi piirav mõju tulenes seega vastastikusest lepingust, millega eratarbija või ettevõtjast tarbija katab oma vajadusi, ning see mõju ei kuulu seega EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse.

48 Hageja leiab ka, et tema otsus end piirata ei too kaasa ka seda, et igasse kogumispiirkonda jääb alles üksainus partner, kes võib tegutseda alternatiivses kollektiivsüsteemis. Selle kaalutluse toetuseks väidab ta, et võimalike partnerite valikut praktikas suurendab asjaolu, et tööstuse pakendite kõrvaldamisel võib jäätmetootja vabalt valida kogumisettevõtja, kes veab pakendid ARA süsteemi ülevõtmiskeskustesse. See tähendab, et erinevates kogumispiirkondades tegutsevad lisaks hageja piirkondlikule partnerile kodumajapidamiste pakendite kogumisel paljud teised kogumisettevõtjad. Hageja lisab, et kodumajapidamiste jäätmete kõrvaldamisel korraldavad AGR ja ARO igas kogumispiirkonnas kogumissüsteeme, mis kasutavad sageli teisi piirkondlikke

partnereid. Seega ei olnud olemas „kohalikke monopoolseid kogumisettevõtjaid" ning komisjon oleks pidanud väljastama nendele lepingutele määruse nr 17 artikli 2 alusel sekkumatustõendi.

49 Komisjon ja menetlusse astujad vaidlevad hageja kõigile argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

50 Hageja arvates puudub partnerluslepingutes säte, millest otsesõnu või kaudselt tuleneks temal lasuv kohustus teha koostööd ainult ühe partneriga. Seda argumenti tuleb kõigepealt kontrollida.

51 Partnerluslepingute kontrollimisel ilmneb, et need ei sisalda formaalset territoriaalset ainuõiguse klauslit kogumis- ja/või sortimispartnerite kasuks. Nimelt ei ole ühtegi sätet, mis kohustaks hagejat siduma end vaid ühe kogumis- ja/või sortimispartneriga igas piirkonnas. Seega peab Üldkohus kontrollima, kas komisjon on asjaomasele turule eripäraseid asjaolusid arvestades piisavalt tõendanud, et need lepingud, mis on sõlmitud konkreetseks perioodiks üheainsa kogumis- ja/või sortimispartneriga, toimivad tegelikkuses ainuõiguslikena, tuues endaga kaasa konkurentsipiirangu. Edasi tuleb vajadusel kontrollida, kas tuvastatud konkurentsipiirang on piisavalt oluline, et kujutada endast EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumist. Selles osas tuleb meenutada, et kohtupraktika kohaselt piirdub kohtulik kontroll komisjoni toimingute üle, mis hõlmavad keerulisi majanduslikke hinnanguid, sellega, kas järgitud on menetlusnorme ja põhjendamiskohustust, samuti kas asjaolud on õigesti tuvastatud, kas ei ole tehtud ilmseid hindamisvigu ega kuritarvitatud võimu (vt Üldkohtu 23. oktoobri 2003. aasta

otsus kohtuasjas T-65/98: Van den Bergh Foods *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-4653, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Nende kokkulepete uurimisel leidis komisjon, et hageja kavatseb end siduda vaid ühe kogumis- ja/või sortimispartneriga kogumispiirkonna kohta kolme kuni viie aasta pikkusel perioodil (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 95, 111 ja 220), mis hageja arvates on selgitatav sellega, et tema vajadus kõnealuste teenuste järele on piisavalt kaetud üheainsa partneriga.

53 Partnerluslepingutest ilmneb nimelt hageja tahe teha kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise teenuste osutamine ülesandeks üheleainsale partnerile kogumispiirkonna kohta kolme kuni viie aasta pikkusel perioodil. Mitte ühestki elemendist kõnealustes kokkulepetes ei saa järeldada, et hageja võiks sel perioodil kõrvale kalduda endale seatud piirangust ning paluda teistelt kogumis- ja sortimisettevõtjatelt osutada talle nimetatud kogumispiirkonnas samal ajal kõnealuseid teenuseid, näiteks seista vastu litsentseeritud pakendimahtude suurendamisele.

54 Lisaks on võimalik partnerlepinguid puudutavatest muudest elementidest järeldada, et täiendava partneri osalemine kõnealusel territooriumil on välistatud. Nii on piirkondlike partnerite tasu muutmine ette nähtud, kui muudetakse kogumissüsteemi või mahumäära, kuid uue kogumispartneri tulekut ei ole kavandatud. Samuti peavad standardpakkumused, mille esitavad ettevõtjad, kes soovivad sõlmida lepingut, alati puudutama kogu asjaomast kogumispiirkonda.

55 Eespool toodust tuleneb, et partnerluslepingute kehtivuse jooksul ei saa välja jäetud ettevõtjad esitada pakkumisi hagejale (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 221–223, 228 ja 236). Järelikult on partnerluslepingutel, isegi kui need ei sisalda vastavat formaalset klauslit, sama mõju kui iga kogumis- ja/või sortimispartneri kasuks territoriaalse ainuõigusklausli lisamine. Seega on alusetu hageja esitatud argument, mille kohaselt puudub kohustus teha koostööd ainult ühe partneriga.

56 Mis puudutab partnerluslepingutes konkurentsi piirava mõju analüüsi, siis tuleb täpsustada, et vastavalt kohtupraktikale ei saa Üldkohus, kui ta kontrollib selle hinnangu põhjendatust, mille komisjon andis tuntavale konkurentsipiirangule EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, piirduda ainuõiguse eraldatult tuvastatud mõjuga, viidates üksnes piirangutele, mis on seatud partnerluslepingutega erinevates kogumispiirkondades (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Van den Bergh Foods *vs*. komisjon, punkt 82). Mis puudutab aga küsimust, kas hageja partnerluslepingud kuuluvad EÜ artikli 81 lõike 1 keelu alla, siis tuleb vastavalt kohtupraktikale kontrollida, kas asjaomasel turul sõlmitud kõigi sarnaste lepingute ja muude majandusliku ja õigusliku konteksti, millesse nimetatud lepingud kuuluvad, elementide kogumist ilmneb, et neil on kumulatiivne toime sulgeda uute konkurentide pääs sellele turule. Kui selle kontrollimise käigus selgub, et see ei ole nii, ei kahjustaks lepingute kogumi moodustavad üksikud lepingud konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses. Kui aga kontrollimine näitab, et pääs turule on raske, tuleb seejärel analüüsida, millises ulatuses aitavad vaidlusalused lepingud kaasa kumulatiivsele mõjule, võttes arvesse, et keelatud on vaid sellised lepingud, mis aitavad olulisel määral kaasa võimalikule turu eraldamisele (Euroopa Kohtu 28. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punktid 23 ja 24, ning eespool viidatud kohtuotsus Van den Bergh Foods *vs*. komisjon, punkt 83).

57 Komisjon tõdes vaidlustatud otsuse põhjenduses 176, et ARA süsteem on kodumajapidamiste pakendite valdkonnas ainus kogumis- ja taaskasutamissüsteem, mis katab

kogu Austria riigi territooriumi kõigi materjaliliikide osas, välja arvatud komposiitmaterjalidest taara. Nagu tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 182, ilma et hageja oleks sellele vastu vaielnud, on ARA süsteem jäätmete kõrvaldamise teenuste kõige suurem tarbija.

58 Kuna partnerluslepingud sõlmib jäätmete kõrvaldamise teenuste kõige suurem tarbija, nimelt hageja, on selle kokkulepete võrgu loomise praktiline tagajärg see, et suletakse välja jäetud kogumis- ja sortimisettevõtjate pääs turule ning pakkumise poolel piiratakse konkurentsi kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul kokkuleppe kehtivuse jooksul, nimelt kolm kuni viis aastat.

59 Kuna hageja loodud partnerluslepingute võrk katab kogu Austria territooriumi, ei saa see konkurentsipiirang hõlmata ühte kogumispiirkonda. Nimetatud piirang mõjutab kogu seda territooriumi ning järelikult geograafiliselt asjassepuutuvat kogumis- ja sortimisturgu tervikuna (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 226). Seega on välja jäetud ettevõtjatel keeruline nii mööda hiilida kokkulepete võrgust ja tulla kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise Austria turule kui ka jääda sellel turul tegutsema.

60 Selle olukorra muudavad raskemaks täiendavad takistused kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turule tulekul. Ruumilisele arengule ja jäätmekäitluse jaoks vajalikule logistikale tuginevad põhjused välistavad nimelt kodumajapidamiste jäätmete kogumise teiste infrastruktuuride loomise (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 227), mida kinnitavad selles osas Austria ametivõimude esitatud märkused (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 285). Selleks et tagada kogumis- ja sortimisteenuste osutamine oma tegevuse alguses, ei saanud ARA süsteemi võimalikud konkurendid sõlmida teiste kogumisettevõtjatega kokkuleppeid jäätmete kogumiseks täiendavate infrastruktuuride loomiseks juba olemasolevate konteinerite kõrvale ning olid seega sunnitud ühinema hageja kogumispartneritega. Näiteks peab konkureeriv süsteem

Öko-Box osaliselt kasutama hageja kogumisinfrastruktuure, selleks et arendada oma tegevust komposiitmaterjalidest taara kogumiseks ja taaskasutamiseks (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 177 ja 227), millele hageja vastu ei vaidle.

61 Mis puudutab sortimise infrastruktuure, siis ei vaidle hageja vastu komisjoni järeldusele, et turuletulekut takistab asjaolu, et uute sortimismahutite kasutuselevõtmiseks on vaja suuri investeeringuid, mis on kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turule tuleku selliseks takistuseks, mis ei ole vähetähtis (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 318).

62 Kõigi nende asjaolude puhul jõudis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 227 järeldusele, et „vähetõenäoline on see, et kohalike partnerluslepingute kehtivuse jooksul tekiksid välja jäetud kogumis- ja sortimisettevõtjatel kõnealusel turul erinevates lepingulistes piirkondades uued tuntava tähtsusega, see tähendab märkimisväärsed müügivõimalused". Vaidlustatud otsuse põhjenduse 236 kohaselt kehtib see järeldus ka sortimisettevõtjate kohta.

63 Eespool toodust tuleneb, et hageja poolt endale seatud piirang ei mõjuta mitte üksnes tema enda tegutsemisvabadust. Ta piirab pakkumise poolel nimelt välja jäetud kogumis- ja sortimisettevõtjate juurdepääsu kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turule, kuna ta piirab nende ettevõtjate võimalusi tegutseda sellel turul. Vastupidi hageja väidetule läheb see mõju nimelt kaugemale sellise vastastikuse lepingu mõjust, millega eratarbija või ettevõtjast tarbija katab oma vajadusi. Seega ei teinud komisjon ilmset hindamisviga, kui ta leidis, et partnerluslepingute võrk sulgeb nimetatud ettevõtjatele asjaomase turu, piirates sel viisil EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses

oluliselt konkurentsi. Seega ei saa komisjonile teatatud partnerluslepingute võrgule anda sekkumatustõendit määruse nr 17 artikli 2 alusel.

64 Olles tuvastanud olulise konkurentsipiirangu, tunnistas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 275, 276 ja 316, et partnerluslepingud olid põhjendatud kogumis- ja sortimistegevuse korralduslikku aspektiga, juhtimise ja tõhususe kaalutlustel, vajadusega tagada kogumisteenuste usaldusväärne osutamine ning vajadusega tagada korraldamise ja investeeringute kindlus kogumis- ja sortimiskokkuleppe rakendamiseks. Komisjon leiab, et see kohustus teha koostööd ainult ühe partneriga on seega piirang, mis on vältimatu kogumis- ja sortimistegevuse otstarbekohase korraldamise eesmärgi saavutamiseks EÜ artikli 81 lõike 3 tähenduses (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 268–287 ja 316).

65 Sellegipoolest leidis komisjon, et see konkurentsipiirang kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul võib viia konkurentsipiiranguni eelneval turul, nimelt kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul, kui hagejal õnnestub kehtestada oma partneritele *de facto* ainuõigus kogumis- ja sortimisteenuste osutamisel (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 230, 234 ja 286). See ainuõigus võimaldaks ta nimelt sulgeda oma võimalike konkurentide juurdepääsu olemasolevatele kogumise ja sortimise infrastruktuuridele. Sellises olukorras ei ole konkurentidel tegelikult konkreetselt võimalik mööda minna hageja loodud lepingute võrgust, kuna kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul ei ole ühtegi teist kogumis- ja sortimisettevõtjat, kes võiks neile nimetatud teenuseid nende tegutsemise alguses konkureerivatel tingimustel pakkuda. Seega võib hageja kohustus siduda end igas piirkonnas vaid ühe kogumis- ja/või sortimispartneriga piirata konkurentsi

kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul, mis viivitamatult avalduks kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul kogumis- ja sortimisteenuste nõudluse vähenemises (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 287).

66 Vastupidi hageja seisukohale ei seisne probleem seega asjaolus, et partnerluslepingud toovad endaga kaasa EÜ artikli 81 lõikega 1 vastuolus olevad „kogumisettevõtjate kohalikud monopolid", vaid asjaolus, et konkurentsipiirang kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul võimaldab eespool punktis 65 toodud asjaoludel kõrvaldada konkurentsi kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul, vähendades ka nõudlust kogumis- ja sortimisteenuste järele kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul.

67 Käesolevas asjas möönis komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 231, 234 ja 236, et hageja ei keela kogumise ja sortimise infrastruktuuride ühiskasutamist. Samas leidis komisjon, et võimalik oli kasutada teatavaid õigusi, mille hageja oli endale jätnud kohustuse nr 3 alusel, et muuta tema võimalike konkurentide turuletulek keerulisemaks. Selle ohu neutraliseerimiseks otsustas komisjon panna hagejale määruse nr 17 artikli 8 lõike 1 alusel kaks kohustust, mis on sätestatud vaidlustatud otsuse artiklis 3 ning ära toodud eespool punktis 27 (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 287, 288 ja 318).

68 Komisjoni arvates on võimalusega, et hageja võib ära kasutada kogumispiirkonna kohta ainsa partneri olemasolu ning õigusi, mis ta on endale jätnud kohustuses nr 3, et kõrvaldada konkurents kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul, põhjendatud vaidlustatud otsuse artiklis 3 toodud kohustuste kehtestamine. Need kohustused, mis sisuliselt peaksid takistama hagejal keelata kogumise ja sortimise infrastruktuuride ühiskasutamist ning omandada ühiskasutamise korral kogutud pakendite seda osa, mis talle ei kuulu, võimaldavad vältida seda, et hageja piirab konkureerivate süsteemide juurdepääsu juba olemasolevatele kogumise ja sortimise

infrastruktuuridele ning et ta võiks sel viisil piirata konkurentsi kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul ja seega vähendada kogumis- ja sortimisteenuste pakkumist kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul.

69 Hageja vaidleb sellele järeldusele vastu, kinnitades, et võimalike partnerite valik on lai, kuna tööstuse pakendite kõrvaldamise valdkonnas valisid jäätmetootjad vabalt oma piirkondlikud partnerid ning kodumajapidamiste jäätmete valdkonnas korraldasid AGR ja ARO igas kogumispiirkonnas kogumissüsteeme, mida kasutavad sageli teised piirkondlikud partnerid.

70 Esiteks, mis puudutab tööstuse pakendite kogumise turgu, siis ühelt poolt tuleb rõhutada, et nagu ilmneb toimikus asuvatest tõenditest ja vastupidi hageja kinnitustele, on tööstuse ja kodumajapidamiste pakendite kogumiseks üks partnerluskokkulepe, mille alusel on hageja ainsa partneri ülesandeks tehtud osutada kahte liiki pakendite kogumise teenuseid. Selle lepingu kohaselt võib neid kahte liiki pakendeid koguda isegi samal ajal. Asjaolu, et ainus partner peab tagama kahte liiki pakendite kogumise, välistab ettevõtjate puhul, kes on spetsialiseerunud vaid neist pakenditest ühe kogumisele, nii ka igasuguse võimaluse saada kogumispartneriks. Hageja arvates ei takista see asjaolu siiski nende turuletulekut, kuna nad võivad tööstuse pakendite tootjatele pakkuda nende jäätmete veo- või kogumisteenuseid eespool punktis 75 viidatud tingimustel.

71 Teiselt poolt tuleb täpsustada, et erinevused kodumajapidamiste ja tööstuse pakendite kogumis- ja sortimisturgude vahel on nii olulised, et nende kogumis- ja sortimisettevõtjate tegevus, kes on spetsialiseerunud ühel neist kahest turust, ei ole vastastikku asendatav ning et need ettevõtjad ei suuda osutada oma teenuseid teisel turul. Nagu komisjon tuvastas, ilma et hageja oleks esitanud vastupidiseid tõendeid, tuleb

kogumis- ja sortimisteenuseid korraldada erinevalt, arvestades erinevaid nõudeid, mis on omased kogumisele ja sortimisele (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 161).

72 Nimelt, mis puudutab sortimist, siis toodavad suured ettevõtjad suuremas mahus pakendeid, mis ladustatakse tootmiskohtadesse pärast seda, kui need on materjali liigi alusel sorditud. Sel põhjusel ei ole vajalik luua sellist sortimise infrastruktuuri tööstuse pakendite jaoks, nagu see on ette nähtud kodumajapidamiste pakendite puhul, ning lisaks võimaldab partnerluskokkulepe kogumispartneril karistada pakendite tarnijaid, kes toovad pakendeid segamini.

73 Mis puudutab kogumist, siis partnerluskokkuleppest tulenevalt sisaldab tööstuse pakendite kogumine võrreldes kodumajapidamiste pakendite kogumisega teatud iseärasusi. Nii tegutseb tööstuse pakendite puhul kogumispartner piirkondliku kogumiskeskuse haldajana. Tema põhitegevus on võtta vastu materjalid, mille toovad tööstusjäätmete suured tootjad, kes tegutsevad jäätmetarnijatena, ning registreerida toodud materjalide kõik platvormkaalude kviitungid kooskõlas Austria õigusnormidega, selleks et kontrollida, kas miinimummahud on saavutatud (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 166). Seega on jäätmetootjad kohustatud vedama sorditud materjalid kuni kogumiskeskuseni. Lisaks pakub kogumispartner suurtes tööstuspiirkondades ka kokkukorjamisteenust, mis võimaldab koguda litsentseeritud pakendeid tootmiskohtades, kusjuures sellest teenusest, nagu hageja märkis, võivad jäätmetootjad keelduda. Seevastu kodumajapidamiste pakendite puhul tuleneb partnerluskokkuleppest, et kogumine hõlmab kogumiskonteinerite korrapärast tühjendamist ja kogumispartneri poolt antud kogumiskottide kokkukorjamist vastavalt tema poolt välja töötatud täpsele kokkukorjamispäevade kavale ning kodumajapidamistelt kogutud jäätmete vedu sortimisettevõtteni, kusjuures kogumispartner vastutab ARA ees kogutud pakendite kvaliteedi eest.

74 Järelikult on kodumajapidamiste pakendite kogumis- ja sortimisteenuste ning tööstuse pakendite kogumis- ja sortimisteenuste vahel suured erinevused. Seetõttu ei ole, nagu tõdeti vaidlustatud otsuses, kodumajapidamiste pakendite kogumis- ja sortimisteenused ning tööstuse pakendite kogumis- ja sortimisteenused vastastikku funktsionaalselt asendatavad (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 162).

75 Siiski tõdeb hageja, et välja jäetud kogumisettevõtjad võivad pakkuda oma teenuseid tööstuse pakendite kogumise ja sortimise turul jäätmetootjatele, kes peavad vedama oma jäätmed kuni kogumiskeskuseni, või pakkuda neile suurtes tööstuspiirkondades isegi kokkukorjamisteenuseid, konkureerides kogumispartneri pakutavate teenustega. Kuna kodumajapidamiste pakendite kogumine ning tööstuse pakendite kogumine ei ole vastastikku funktsionaalselt asendatavad, tuleb siiski tõdeda, et kodumajapidamiste sektoris spetsialiseerunud ettevõtjad ei suuda üldjuhul osutada tööstuse pakendite kogumise teenuseid. Seetõttu ei ole käesolevas asjas oluline asjaolu, et tööstuse jäätmete tootjad võivad oma partneri vabalt valida.

76 Teiseks, mis puudutab kodumajapidamiste vanapaberi kõrvaldamist, siis tõdes komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 157, ilma et hageja oleks sellele vastu vaielnud, et „ARO ostab vaid teatud vanapaberimahu kohalike omavalitsuste kogumissüsteemidelt", kusjuures need süsteemid olid olemas juba enne ARA süsteemi loomist. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 158 kohaselt on sarnane olukord kasutatud klaasi kõrvaldamise puhul.

77 Eespool toodust tuleneb, et ei ole mõeldav, et kodumajapidamiste pakendite kogumisest ja sortimisest välja jäetud ettevõtjad võiksid esiteks tulla hõlpsasti tööstuse pakendite kogumise ja sortimise turule ning teiseks osutada oma teenuseid, olgu see siis vanapaberi kogumise turul või kasutatud klaasi kogumise turul, kuna need turud toimivad tänu kohalike omavalitsuste kogumissüsteemide olemasolule ning on seega võimalike konkurentide turuletulekuks suletud. Järelikult ei ole vastupidi hageja esitatud argumentidele nende turgude olemasolu oluline, et suurendada nõudlust

kodumajapidamiste pakendite kogumis- ja sortimisteenuste järele ning tagada hageja piirkondlike partneritega konkureerivate ettevõtjate jätkusuutlikkus.

78 Neid järeldusi ei lükka ümber ka kohtuistungil hageja esitatud argument, mille kohaselt võib konkurentsipiirangu seada kahtluse alla juhul, kui kokkulepe näib just vajalik selleks, et ettevõtja pääseks uuele alale, kus ta veel ei tegutse (Üldkohtu 2. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-328/03: O2 (Germany) *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-1231, punkt 68).

79 Selles osas tuleb rõhutada, et erinevalt kohtuasjast, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus O2 (Germany) *vs.* komisjon, ei ole käesoleval juhul tõendatud, et hageja loodud partnerluslepingute võrk võimaldaks tulla turule konkureerival ettevõtjal. Vastupidi, nagu on märgitud eespool punktis 65, võimaldab selle võrgu kumulatiivne mõju sulgeda ARA konkurentide juurdepääsu kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turule. Seega tuleb nimetatud argument tagasi lükata.

80 Nii võis komisjon ilmset hindamisviga tegemata järeldada, et esiteks oli konkurents kodumajapidamiste kergtaara kogumise ja sortimise turul piiratud ja et selle piirangu suhtes võib teha üksikerandi, arvestades selle positiivset mõju kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise korraldamisele, ning et teiseks võib see piirang mõjutada kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turgu ja järelikult nõudlust kogumis- ja sortimisteenuste järele kodumajapidamiste pakendite turul. Lisaks ei teinud komisjon ilmset hindamisviga, kui ta leidis, et vältimaks seda, et hageja saaks kõrvaldada konkurentsi kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul, tuleb erandiga siduda eespool punktis 27 viidatud kaks kohustust. Seega tuleb see väide tagasi lükata.

Teine väide, mis puudutab partnerluslepingute kooskõla määruse nr 2790/1999 tingimustega

Poolte argumendid

81 Hageja leiab, et isegi kui partnerluslepingud sisaldasid temal lasuvat kohustust teha koostööd ainult ühe partneriga, ei kohaldata EÜ artikli 81 lõiget 1 selle kohustuse suhtes lähtuvalt määruse nr 2790/1999 artikli 2 lõikest 1 ja artikli 3 lõikest 1, mille kohaselt ei ole lubatud kehtestada kohustusi isikutele, kellele on erand tehtud. Nimelt ei olnud asjaomasele turule komisjoni antud mõiste kohaselt, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 155 ja järgnevad, mitte ühelgi hageja piirkondlikul partneril Austrias turuosa suurem kui 30% kergtaara kogumise ja/või sortimise turust. Lisaks rõhutab hageja, et määrus nr 2790/1999 teeb erandi turustussüsteemidele, mis annavad teatud tarnijatele ainuõiguslikud territooriumid, ja leiab seega, et teistmoodi ei saa see toimuda partnerluslepingute võrgu raames, kus hankija annab oma partneritele ainuõiguslikud territooriumid.

82 Hageja vaidleb samuti vastu komisjoni poolt asjaomasele geograafilisele turule antud määratlusele, leides, et kogumispiirkonnad ei vasta ühelegi majandustegevuse alale, kuna need on määratletud hageja poolt tema hangete raames. Samuti leiab ta, et otsustav kriteerium tarnija turuosa kindlaksmääramisel on olukord, mis oli enne, mitte aga pärast partnerluslepingute sõlmimist.

83 Viimaks väidab hageja, et põhjuseks, miks ta enne hagiavalduse esitamist ei viidanud määrusele nr 2790/1999, oli asjaolu, et komisjon ei olnud avaldanud vastuväiteteatist.

84 Komisjon ja menetlusse astujad vaidlevad hageja kõigile argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

85 Kõigepealt tuleb kontrollida hageja väiteid, et tal ei olnud võimalik varem esitada määrusele nr 2790/1999 tuginevaid argumente.

86 Selles osas tuleb esiteks meenutada, et 28. augusti 2001. aasta kirjaga palusid ARA ja ARGEV teatatud lepingutele sekkumatustõendit või võimaluse korral erandi tegemist vastavalt EÜ artikli 81 lõikele 3. See nõue esitati kooskõlas komisjoni 21. detsembri 1994. aasta määruse (EÜ) nr 3385/94, mis käsitleb nõukogu määruses nr 17 sätestatud taotluste ja teatiste vormi, sisu ja muid üksikasju (EÜT L 377, lk 28; ELT eriväljaanne 08/01, lk 75), artikliga 2 ning sellele lisatud vormiga A/B, ilma et komisjon oleks selle kohta seisukohta avaldanud.

87 Teiseks ilmneb 19. oktoobri 2002. aasta teatise punktist 139 (vt eespool punkt 12), et komisjon kavatses mitte esitada vastuväiteid EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel teatatud lepingute kohta või anda pooltele EÜ artikli 81 lõike 3 ja EMP lepingu artikli 53 lõike 3 kohaselt individuaalne erand, mis on tõenäoliselt seotud piirangutega.

88 Kolmandaks saatis komisjon hagejale 1. aprillil 2003 kirja, milles ta teatas, et ta kavatseb teha EÜ artikli 81 alusel positiivse otsuse ning siduda see otsus vastavalt määruse nr 17 artikli 8 lõikele 1 kogumismahutite ühiskasutamist puudutavate teatavate kohustustega. Osas „Põhjendused" esitas komisjon üksikasjalikult põhjused, miks oli võimalik teha üksikerand partnerluskokkuleppe suhtes, samuti põhjused, mille tõttu ta leidis, et ARA süsteemi teatud lepingud võivad kõrvaldada konkurentsi, mille tõttu on nimetatud kohustused põhjendatud. Viimaks teavitati selles kirjas hagejat võimalusest esitada oma märkused kuu aja jooksul selle kirja kättesaamisest. Teises kirjas 6. juunist 2003 teavitas komisjon hagejat, et muudetud on ettenähtud kohustusi, selleks et vastata tema ja Austria ametivõimude küsimustele.

89 Neil asjaoludel ei saa vastu vaielda sellele, et hagejal oleks haldusmenetluses olnud võimalik teada saada teatatud lepingute võimalikust konkurentsi kõrvaldavast mõjust, samuti kohustustest, mida komisjon kavatses talle üksikerandi raames panna. Nagu ilmneb 16. mai ja 25. juuni 2003. aasta kirjadest, mille hageja saatis komisjonile vastusena viimase 1. aprilli ja 6. juuni 2003. aasta kirjadele, ei palunud ta siiski sõnaselgelt määruse nr 2790/1999 kohaldamist ega esitanud ühtegi vastuväidet selle määruse artikli 3 lõike 1 kohaldamata jätmise kohta käesolevas asjas või vastava asjaomase turu määratluse kohta. See asjaolu selgitab, nagu komisjon märgib, miks vaidlustatud otsuses ei ole vastatud määrust nr 2790/1999 puudutavatele argumentidele.

Seega ei saa vaidlustatud otsuses nendele argumentidele viidete puudumine seada kahtluse alla selle otsuse õiguspärasust.

90 Igal juhul, isegi kui eeldada, et hageja, paludes erandit EÜ artikli 81 lõike 3 alusel, taotles kaudselt määruse nr 2790/1999 kohaldamist, ei saa väide, mis sisuliselt puudutab selle määruse kohaldamata jätmist, tuua endaga kaasa vaidlustatud otsuse õigusvastaseks lugemist.

91 Partnerluslepingud on nimelt teenuste osutamise lepingud, mis seovad hageja ainuõiguslikult igas kogumispiirkonnas kogumis- ja/või sortimispartneriga, kusjuures neist igaüks tegutseb kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise keti erineval tasandil. Nende lepingutega kehtestavad pooled tingimused, millega kooskõlas peab toimuma kodumajapidamiste pakendite kogumine ja sortimine, mis kuulub igas kogumispiirkonnas hageja kohustuste hulka. Seega on tegemist omavahel mittekonkureerivate ettevõtjate vaheliste allhankelepingutega, mis kuuluvad määruse nr 2790/1999 artikli 2 lõike 1 kohaldamisalasse.

92 Nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 173, ilma et hageja oleks sellele vastu vaielnud, on asjaomaseks geograafiliseks turuks, et hinnata EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses olulise konkurentsipiirangu olemasolu, süsteemide turu ning kogumis- ja sortimisturgude juhtudel kogu Austria territoorium, kuna nõudluse ja pakkumise objektiivsed tingimused sellel turul on tunduvalt erinevad neist, mis on siseturu teistes piirkondades. Eespool punktis 5 viidatud Austria õigusnormid pakendite kõrvaldamise kohta määravad kindlaks tingimused, mille kohaselt peab nimetatud tegevus toimuma Austria kogu territooriumil, ning need tingimused on seega eritingimused, võrreldes teiste territooriumide tingimustega siseturul. Nimelt loob kogu sellel

territooriumil hageja oma partnerluslepingute võrku, mis võib iga kogumispiirkonda puudutava lepingutest tuleneva kumulatiivse mõju tõttu kahjustada konkurentsi nii kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul kui ka nende pakendite kogumise ja sortimise turul.

93 Seevastu on asjakohaseks territooriumiks, et hinnata, kas käesoleval juhul on ületatud määruse nr 2790/1999 artikli 3 lõikes 1 sätestatud 30% suurune künnis, kogumispiirkond kui territoorium, kus kogumis- ja/või sortimispartnerid seovad ennast hagejaga, ning kui koht, kus nad osutavad oma teenuseid. Hageja avaldab nimelt kõigi nende piirkondade kohta hanketeateid ning partnerid pakuvad oma teenuseid, luues kogumise ja sortimise infrastruktuurid kõigis neis piirkondades. Lisaks on standardhanketeate punkti 7 kohaselt igas kogumispiirkonnas iseärasused, mida kirjeldatakse dokumendis „Select Regional, Teil L". Samuti on hageja 2002. aasta tegevusaruandes täpsustatud, et ringkonnad ja vallad on rühmitatud kogumispiirkondadeks, millest iga jaoks on hageja välja töötanud kohase ja igal juhul eripärase kokkukorjamiskontseptsiooni.

94 Eespool toodust tuleneb, et iga kogumispiirkonda iseloomustavad teenuste osutamiseks ühtsed tingimused ning iga piirkonda eristavad naaberpiirkondades selle iseärasused ja teenuste osutamise tingimused kookõlas komisjoni teatise 2000/C 291/01 – Suunised vertikaalpiirangute kohta (EÜT 2000, C 291, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 390) punktiga 90, et määruses nr 2790/1999 sätestatud künnise arvutamiseks kindlaks määrata asjaomane geograafiline turg.

95 Asjaolu, et komisjon tõdes, et teatatud lepingute konkurentsimõju kontrollimiseks asjaomane geograafiline turg on kogu Austria territoorium, ei muuda seda seisukohta. See asjaolu ei takista nimelt seda, et Austria territooriumil ei võiks leida turgusid, mis geograafiliselt on kogumis- ja sortimisteenuste osutajate seisukohast piiratumad ning kus teenuste osutamise tingimused on ühtsed ja erinevad naaberpiirkondade

tingimustest. Seega, nagu on märgitud eespool punktis 93, kujutavad kogumispiirkonnad endast asjaomaseid turgusid, mille alusel määrata kindlaks, kas hagejale võib teha määruses nr 2790/1999 sätestatud grupierandi.

96 Mis puudutab hageja seisukohta, et tarnija turuosa kindlaksmääramisel on otsustav element olukord, mis oli enne, mitte aga pärast partnerluslepingute sõlmimist, siis tuleb meenutada, et määruse nr 2790/1999 artikli 9 lõike 2 punktis a on sätestatud, et artikli 3 kohaldamiseks „turuosa arvutatakse eelnevat kalendriaastat käsitlevate andmete põhjal". Nagu komisjon märkis, tuleb ka rõhutada, et uute turgude puhul tuleb arvesse võtta hetke, mil turg loodi. Üksnes alates sellest hetkest saab tuvastada, kui suur on tarnijal turuvõim, arvutades määruse nr 2790/1999 artikli 9 lõike 2 punkti a alusel talle vastava turuosa.

97 Käesoleval juhul tähendab see seda, et iga kogumis- ja/või sortimispartneri turuosa arvutamisel tuleb arvesse võtta kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise kokkulepete sõlmimisele järgnenud olukorda, mitte aga sellele eelnenud olukorda, nagu väidab hageja.

98 Olles kogumis- ja sortimisteenuste osutajateks, kellega hageja seob ennast ainuõiguslikult, ületavad kogumis- ja sortimispartnerid tunduvalt turuosa 30 % suurust künnist, mis on kehtestatud määruse nr 2790/1999 artikli 3 lõikes 1. Ühelt poolt, nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 225, millele hageja vastu ei vaielnud, lõi kodumajapidamiste kergtaara valdkonnas üksnes Öko-Box konkureeriva süsteemi kodumajapidamiste pakendite liigile, nimelt komposiitmaterjalidest taarale. Teiselt poolt, nagu hageja möönis oma kirjalikes seisukohtades, lõi Öko-Box süsteemi, mis

kasutab kogumisinfrastruktuure vaid pakendite ühe osa puhul, pöördudes sellisel juhul hageja kogumispartnerite poole. Seega võib piirkondlike kogumis- ja/või sortimispartnerite turuosa kergesti saavutada 100 % ning määruse nr 2790/1999 artikli 2 lõike 1 kohaselt ei ole seega teatatud lepingutele võimalik ilma kohustusi panemata teha grupierandit.

99 Eespool toodut arvestades tuleb see väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et vaidlustatud otsuse artiklid 2 ja 3 ei järgi essential facilities *doktriini*

Poolte argumendid

100 Hageja leiab, et komisjon andis otsustava tähtsuse sellele, et teised kollektiivsüsteemid saavad vabalt ja takistusteta kasutada tema kogumisinfrastruktuure, selleks et konkurentsi intensiivistada, ja väidab, et vaidlustatud otsuse artikkel 2, eelkõige aga artikkel 3 kujutab endast katset kehtestada ARA süsteemile kohustus, ilma et järgitud oleks *essential facilities* doktriini nõudeid.

101 Selle väite toetuseks kinnitab hageja esiteks, et üldjuhul ei välista tema partnerluslepingud konteinerite ühiskasutamist, ning et seega ei tulene nendest lepingutest, et tal

oleks ainuõigus konteineritele. Neil asjaoludel puuduvad sisulised konkurentsipiirangud ning komisjoni kehtestatud kohustuse aluseks ei saa olla EÜ artikli 81 lõige 3 ja määruse nr 17 artikli 8 lõige 1.

102 Teiseks väidab hageja, et tegelikult kehtestatakse vaidlustatud otsusega talle kohustus „loovutada" võimsused konkurentidele, mis kuulub EÜ artikli 82 kohaldamisalasse. Selline kohustus saab tulenevalt Euroopa Kohtu praktikast olla õiguspärane vaid siis, kui hageja käitatavad kogumismahutid on peamised mahutid (Euroopa Kohtu 26. novembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-7/97: Bronner, EKL 1998, lk I-7791). Käesolevas asjas ei ole see aga nii, kuna tehniliselt on võimalik kahekordistada hageja kogumissüsteemi olemasolevaid struktuure, võimaldades konkureerivatel kokkukorjamissüsteemidel luua pakendite kokkukorjamise süsteem kohtades, kus ta haldab pakendite äraandmise süsteemi.

103 Komisjon vaidleb vastu kõigile hageja argumentidele.

Üldkohtu hinnang

104 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt loeti kuritarvitavaks sellise ettevõtja keeldumist, kellel on konkreetsel turul turgu valitsev seisund, müüa temaga naaberturul konkureerivale ettevõtjale tooraineid ja teenuseid, mis on vajalikud kõnealuse konkurendi majandustegevuse jätkamiseks, juhul kui selline tegevus võib tõenäoliselt kõrvaldada igasuguse konkurentsi nimetatud ettevõtja poolt (eespool viidatud kohtuotsus Bronner, punkt 38, ning 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-418/01: IMS Health, EKL 2004, lk I-5039, punktid 40–45). Niisugustel juhtudel, kui komisjon

tuvastab rikkumise, eelkõige turgu valitseva seisundi kuritarvitamise, võib ta määruse nr 17 artikli 3 alusel oma otsuse tõhususe tagamiseks kehtestada teatud kohustused (Euroopa Kohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-241/91 P ja C-242/91 P: RTE ja ITP *vs.* komisjon, EKL 1995, lk I-743, punktid 90 ja 91).

105 Partnerluslepingute kohaselt peavad kogumis- ja sortimispartnerid looma infrastruktuurid, mis on vajalikud nende lepinguliste kohustuste täitmiseks (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 98). Need infrastruktuurid kuuluvad kogumis- ja sortimispartneritele, mitte hagejale, kes oma mahutikohad lepivad kokku vaid kohalike omavalitsustega. Seega kinnitab hageja, et tal puudub õigus omada või kontrollida neid mahuteid, mis võimaldaks tal oma klientidele kuritarvitavalt keelduda kogumisteenuste osutamisest, et jätta nad välja pakendite kõrvaldamise turult.

106 Sellegipoolest on hagejal partnerluslepingute alusel ja tulenevalt kohustusega nr 3 tagatud võimalustest süsteemi korraldamiseks kontrollida koos oma partneritega juurdepääsu igas kogumispiirkonnas loodud infrastruktuuridele. Sel viisil on hagejal võimalik blokeerida oma konkurentide juurdepääs tema partneritele kuuluvatele kogumise ja sortimise infrastruktuuridele.

107 Nagu komisjon rõhutas vaidlustatud otsuse põhjenduses 234, on käesolevas asjas tõusetuvaks probleemiks see, et hageja võib talle kohustusega nr 3 tagatud võimalustega süsteemi korraldamiseks takistada kogumise ja sortimise infrastruktuuride ühiskasutamist. Kasutades neid võimalusi süsteemi korraldamiseks saab hageja nimelt takistada kogumispartnereid, kes soovivad avada oma infrastruktuurid ARA süsteemi konkurentidele, ning muuta sel viisil keerulisemaks nende tuleku kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turule. Valitseb oht, et see tegevus

toob nimetatud turul endaga kaasa konkurentsipiirangu ning vähendab sel viisil kogumis- ja sortimisteenuste nõudlust kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul.

108 Nagu on märgitud eespool punktis 67, siis selleks, et vältida kõnealust ohtu, pidas komisjon kooskõlas määruse nr 17 artikli 8 lõikega 1 vajalikuks siduda üksikerand vaidlustatud otsuse artiklis 3 ette nähtud kohustustega.

109 Seega ei ole käesoleval juhul tegemist hageja niisuguse ühepoolse keeldumisega osutada konkureerivatele ettevõtjatele naaberturu arendamiseks vajalikku teenust, mis oleks vastuolus EÜ artikliga 82 ning mis annaks aluse kohaldada *essential facilities* doktriini. Tegemist on juhuga, kus seisund, mis hagejal on partnerluslepingute alusel kogumis- ja sortimisettevõtjatega, võib endaga kaasa tuua konkurentsipiirangu kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul, vähendades ka kogumis- ja sortimisteenuste nõudlust kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul. Järelikult jättis komisjon õigesti käesolevas asjas kohaldamata *essential facilities* doktriini ning seda puudutava Euroopa Kohtu praktika.

110 Eespool toodust tuleneb esiteks, et komisjon ei püüdnud käesolevas asjas kohaldada *essential facilities* doktriini, ning teiseks, et *essential facilities* doktriin ning seda puudutav Euroopa Kohtu praktika ei kuulu käesolevas asjas kohaldamisele selle kontrolli raames, kas komisjoni poolt hagejale antud üksikerandiga kaasnevad kohustused on õiguspärased. Seega tuleb see väide tagasi lükata.

Neljas väide, et vaidlustatud otsuses ette nähtud kohustused ei ole täidetavad

Poolte argumendid

111 Hageja kinnitab, et vaidlustatud otsusega kohustuste kehtestamisel on tähelepanuta jäetud proportsionaalsuse põhimõtet puudutav Euroopa Kohtu praktika, kuna need ei ole taotletava eesmärgi saavutamiseks kohased ning ei kujuta endast võimalikult väiksemat kohustust.

112 Hageja leiab lisaks, et komisjon ei võtnud piisavalt arvesse ARA süsteemi iseärasusi, kuna erinevalt jäätmete kõrvaldamise süsteemist Saksamaal toimub kogumine, sortimine ja taaskasutamine suures osas erinevate ettevõtjate poolt ning need partnerid ei saa esitada kogutud, sorditud ja taaskasutatud pakendite mahtude kohta tõendeid tagantjärele, vaid peavad füüsiliselt kogutud pakendid jooksvalt hageja ülevõtmiskeskustele üle andma. Järelikult on vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b toodud kohustuse ainus eesmärk takistada, et hageja nõuaks kogutud toodete suuremat osa, kui see, mis talle vastab. See kohustus eeldab seega, et hageja on teadlik ARA süsteemi turuosast kogutud pakendite üleandmise hetkel, mis ei ole võimalik kahel põhjusel. Esimene põhjus on see, et välised kollektiivsüsteemid, see tähendab need, mille huvi ei ole kogumise infrastruktuuride ühiskasutamine, ei pea teavitama hagejat oma litsentsimahust, mis muudab võimatuks hageja osa arvutamise lähtuvalt kodumajapidamiste pakendite kogumahust. Teine põhjus on see, et turuosasid puudutav teave on

kättesaadav üksnes tagantjärele, kui tootjad ja importijad esitavad litsentsimahtude kohta perioodiliselt teated. Nii leiab hageja, et selleks et saaks jagada kogutavad tooted erinevate süsteemikäitajate vahel, tuleb kasutada jagamismeetodeid, mis on ette teada alates konkreetse pakendimahu üleandmise hetkest.

113 Viimaks lisab hageja, et puudub igasugune seos konkurentsipiirangu ja vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b kehtestatud kohustuse vahel, ning rõhutab, et ta saatis 28. augustil 2003 komisjonile ettepaneku määrata teine jaotamismeetod, mis näeb ette, et erinevad kogumissüsteemid tellivad igal aastal kogumisettevõtjalt konkreetse ülevõtmisvõimsuse, mis lähtub eeldatavatest litsentsimahtudest. Komisjon seda mudelit siiski arvesse ei võtnud.

114 Komisjon ja menetlusse astujad vaidlevad kõigile hageja argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

115 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja viitab proportsionaalsuse põhimõttele nii oma neljanda väite toetuseks, mille kohaselt ei ole vaidlustatud otsuses ette nähtud kohustused täidetavad, kui ka eraldiseisvas väites (viies väide). Seega tuleb viienda väite raames kontrollida, kas kohustused, eeskätt vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b ette nähtud kohustus on proportsionaalne, ning käesoleva väite raames kontrollida kõnealuse kohustuse täidetavust.

116 Hageja esitatud argumentidele vastamiseks tuleb esiteks märkida, et nagu ilmneb toimikus asuvatest dokumentidest, ei ole väliste süsteemide litsentsimahud käesolevas asjas üleüldse olulised kodumajapidamiste pakendite kogumahtudest hageja osa arvutamisel. Seega tuleb rõhutada, et kogutud pakendite jaotamise probleem tõusetub üksnes kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamisel. Kuna hageja ei saa sel juhul nõuda endale kõiki kogutud pakendeid, tuleb arvutada, milline pakendite osa vastab igale kollektiivsüsteemile, kes jagavad neid infrastruktuure, et omavahel ära jagada kogutud pakendid. Järelikult on alusetu hageja esitatud väide väliste süsteemide litsentsimahtusid puudutavate andmete kättesaadavuse kohta.

117 Teiseks ei ole hageja vaatamata oma väidetele suutnud esitada põhjendusi, miks ei ole võimalik arvutada tema osa kodumajapidamiste pakendite kogumahust kogutud pakendite ülevõtmiskeskustele üleandmise hetkel, kuna kogutud pakendite jagamine nõuab eelnevalt kindlaksmääratud ja üks aasta kehtivat jagamismeetodit. Vastupidi, nagu ilmneb kohustustest vabastamise ja litsentsilepingust, mis seob hageja jäätmetootjatega, siis hagejale makstava iga-aastase tasu summa arvutamiseks peavad jäätmetootjad sõltuvalt sellest, kas tegemist on suur- või väiketootjaga, deklareerima iga kuu või iga kvartal turule viidud pakendite täpsed mahud hiljemalt arvestusperioodile järgneva teise kuu kümnendaks päevaks. See tähendab, et litsentsilepingute ja kohustustest vabastamise lepingutega kaetud pakendimahud võib hageja arvutada nende lepingute ja perioodiliselt saadavate andmete alusel.

118 Siiski on möödunud kalendriaastat puudutavad lõplikud andmed kättesaadavad alles pärast nimetatud aasta viimasele kuule või viimasele kvartalile järgneva teise kuu

esimest kümmet päeva. Sellegipoolest ei tähenda see seda, nagu hageja väidab, et pakendite jaotamine on võimalik alles 15 kuud pärast majandusaasta lõppemist, mis takistab kogutud pakendite „jooksvat jagamist". Kogutud pakendite jagamine saab toimuda vastavalt kogumisele litsentseeritud pakendite tegelike mahtude alusel, mis eelnevatel kuudel turule toodi. Selle jagamise tulemust korrigeeritakse hüvitisega aasta lõpus jäätmetootjate teada antud lõplike tegelike mahtude alusel. Nagu komisjon märkis, võib jagamisel ka süstemaatiliselt lähtuda eeldatavatest mahtudest, mida saab kohandada vaid teatud konkreetsetel ajahetkedel. Nagu ilmneb toimikus asuvatest dokumentidest, pakkus viimati nimetatud võimaluse Üldkohtus aset leidnud ajutiste meetmete kohaldamise menetluses välja hageja ning komisjon nõustus sellega.

119 Kolmandaks tuleb märkida, nagu selgus kohtuistungil, et vaidlustatud otsus täideti ajutiselt pooli rahuldaval viisil.

120 Eespool toodust tuleneb, et kogutud pakendite jooksev jagamine ei mõjuta vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b ette nähtud kohustuse täidetavust ning erinevalt hageja väidetust ei nõua seega eelnevalt kindlaksmääratud ja üks aasta kehtiva jagamismeetodi kasutamist.

121 Hageja ülejäänud argumendid ei saa seda järeldust muuta.

122 Esiteks on alusetu argument, et konkurentsipiirangu ja määratud kohustuse vahel puudub igasugune seos. Vaidlustatud otsuse põhjendustest 290 ja 293 tuleneb, et esineb selge seos ühelt poolt määratud kohustuse ja teiselt poolt ohu vahel, et eelnev vertikaalne turg on hageja konkurentide jaoks suletud ning et väheneb nõudlus kogumis- ja sortimisteenuste järele kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul. See oht tuleneb üksikerandi tegemisest kokkulepetele, mille alusel on hageja seotud vaid üheainsa partneriga kogumispiirkonna kohta ning mis näeb ette võimalused, mis võivad takistada kogumise ja sortimise infrastruktuuride ühiskasutamist. Selle kohustuse eesmärk on seega vältida, et hageja võiks saada kinnitusi või tõendavaid dokumente nendele konkureerivatele süsteemidele vastavate pakendimahtude kohta, mis jagavad temaga kogumisinfrastruktuure, ning et ta omandaks nendele süsteemidele vastavad mahud eelkõige Austria järelevalveameti suhtes. Hageja niisugune tegevus takistab konkureerivatel süsteemidel järgida oma tagasivõtmise määra ning muudab raskemaks nende püsimajäämise turul. Nende kadumine turult tooks kaasa nõudluse vähenemise kogumis- ja sortimisteenuste järele kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul. Vastupidi hageja esitatud argumentidele ja arvestades määruse nr 17 artikli 8 lõiget 1, määras komisjon õigesti kõnealuse kohustuse, et vältida, et hagejale tehtud üksikerand võiks tuua kaasa konkurentsipiirangu kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul ning seega nõudluse vähenemise kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise teenuste järele.

123 Teiseks tuleb alusetuks lugeda ka hageja seisukoht, et komisjon võttis suures osas üksüheselt üle selle teksti, mis oli kohustuse kohta esitatud jäätmete kõrvaldamise Saksa süsteemi käsitleva otsuse artikli 3 punktis b, võtmata arvesse ARA süsteemi iseärasusi. Kahe kõnealuse otsuse kontrollimisel ilmneb, et nende tekst ei kattu. Lisaks ilmneb erinevalt hageja väidetust vaidlustatud otsuse kontrollimisel, et kinnitused või tõendavad dokumendid, millele viitab nimetatud otsuse artikli 3 punktis b kehtestatud kohustus, ei ole ette nähtud kogutud pakendite füüsilise üleandmise asendamiseks,

vaid selleks et tõendada, milline osa kogutud pakenditest kuulub hagejale. Tulenevalt määruse § 11 lõikest 8 ning kogumis- ja taaskasutamissüsteemi rakendamise ja kasutamise loaga seotud kohustusest nr 2 on nende kinnituste eesmärk tõendada Austria järelevalveametile, et hageja täidab oma kogumiskvoote. Vaidlustatud otsuse põhjenduse 291 kohaselt võib neid kasutada ka partnerite tasu vähendamiseks kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamise korral.

124 Eespool toodust kogumis ilmneb, et komisjoni väljapakutud jagamismeetodid põhinevad andmetel, nagu oodatavad mahud või varasemaid kuid puudutavad litsentseeritavad mahud, mis on hageja jaoks kogutud pakendite jagamise hetkel hõlpsalt kättesaadavad, ning et need meetodid võtavad seega arvesse ARA süsteemi iseärasusi samamoodi, nagu hageja pakutud meetod. Ainus erinevus seisneb asjaolus, et komisjoni väljapakutud meetodites eelnevaid kuid puudutavaid oodatavaid mahtusid või litsentseeritavaid mahtusid saab korrigeerida tagantjärele, näiteks turule viidud ja jäätmetootjate teatatud litsentseeritud pakendite tegelike ja lõplike mahtude alusel. Nagu on märgitud eespool punktis 118, ei ole see tagantjärele korrigeerimine vastuolus kogutud pakendite jooksva jagamisega kollektiivsüsteemide vahel, kes jagavad kogumisinfrastruktuure. Vastupidi hageja seisukohale ei ole kohustus täitmatu.

125 Järelikult tuleb see väide tagasi lükata.

Viies väide, et rikutud on proportsionaalsuse põhimõtet

Poolte argumendid

126 Hageja kinnitab, et vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b sätestatud kohustus on ebaproportsionaalne, kuna otsusega pannakse talle kohustused, mis võivad takistada tal järgida ettenähtud määrasid ning ohustavad seega tema olemasolu. See kohustus vähendab nimelt hageja juurdepääsu tema käsutuses olevatele kogumisvõimsustele. Seetõttu jättis hageja endale õiguse luua oma süsteem, keelates lepinguga kogumisettevõtjatel tegutseda omal äranägemisel. Ebaproportsionaalsus on eriti ilmne kahel juhul, nimelt kui teine kollektiivsüsteem omandab täiendavad litsentsimahud ning kui teised kollektiivsüsteemid paigaldavad neile täielikult või osaliselt kuuluvad kogumismahutid.

127 Esimesel juhul leiab hageja, et teise kollektiivsüsteemi tulek turule vähendab ARA süsteemi osa kodumajapidamiste pakendite kogumahtudes ning seega tema turuosa. Konkurendid ei piirdu nimelt üksnes sellega, et nad võtavad ära ARA süsteemi kliendid, vaid lisaks viivad turule täiendavad litsentseeritud pakendimahud, mida seni ei võtnud tagasi tootjad ega tarnijad, see tähendab „parasiitettevõtjate pakendimahud". Selles olukorras väheneb piirkondlike partnerite kogutavate toodete see osa, mida hageja saab tagasi nõuda, mis ei võimalda tal järgida ettenähtud määrasid, nii et Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie (Austria keskkonna-, noorte- ja perekonnaministeerium) võib oma nõusoleku tagasi võtta. Nii vähendab komisjoni kehtestatud kohustus hageja juurdepääsu kogumisvõimsustele.

128 Lisaks tõdeb ta, et rahuldav ei ole komisjoni pakutud lahendus, mis seisneb konteinerite mahtude kohandamiseks, selleks et võtta vastu suuremad kogumismahud. Nii saab hageja alles tagantjärele teada, et kogumisvõimsused ei ole piisavad, ning korrigeerimismeetmeid ei saa tõhusalt võtta enne kahte aastat. Sel põhjusel leiab ta, et selleks et saaks jagada konteinereid, peavad konkureerivad kollektiivsüsteemid igal aastal eelnevalt kindlaks määrama vajalikud konteinerite mahud ning nendele vastavad kogumismahud.

129 Hageja täpsustab, et kogumisvõimsuste olemasolu ja juurdepääs kogutud mahtudele kujutavad endast sama probleemi ning et kui kõnealune kohustus sunnib hagejat loovutama kogumismahud konkurentidele, muutub kogu tema võimsuste planeerimine mõttetuks.

130 Mis puudutab teist juhtu, siis märgib hageja, et konkureerivad süsteemid on eeskätt teenuseosutajad, kes on spetsialiseerunud teatud konkreetset liiki pakenditele ning kes suudavad paigaldada teised kogumismahutid, mille nad võtavad kasutusele täiendavalt tema kasutatavatele mahutitele. Nii on see eelkõige süsteemide Öko-Box ja Bonus puhul. Hageja arvates on konkureerivate süsteemide see tegevus igal juhul ettenähtav, kuna kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamine ei too kaasa tegelikku hinnakonkurentsi, mis võib tekkida ainult oma kogumisinfrastruktuuride loomisel. Seega leiab ta, et isegi kogumisinfrastruktuuride üksnes osalisel ühiskasutamisel on ta kehtestatud kohustuse alusel sunnitud loobuma kogutud mahtude ülevõtmisest suuremas ulatuses sellest, mis vastab konkureeriva süsteemi vajadusele, mis on ilmselt ebamõistlik.

131 Lisaks kaebab hageja asjaolu üle, et komisjon ei ole pakkunud ühtegi lahendust kogumisinfrastruktuuride osalise ühiskasutamise probleemile ning et ta isegi ei kaalunud esitatud kompromissettepanekut.

132 Viimaks kinnitab hageja, et vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b asuv kohustus sunnib teda ümber korraldama pakendite kogumist, mis viib kogumisega seotud kulude suurenemiseni ning järelikult ARA süsteemi tõhususe vähenemiseni. Seetõttu leiab ta, et need kulud tuleb üle kanda nendele, kes saavad kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamisest kasu, nimelt konkureerivad süsteemid ja kogumispartnerid. Samuti leiab ta, et süsteemi käitamise kulud (või süsteemikulud) tuleb samuti konkureerivatele süsteemidele üle kanda.

133 Komisjon ja menetlusse astujad vaidlevad kõigile hageja argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

134 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab proportsionaalsuse põhimõte – mis kuulub ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka –, et institutsioonide tegevus ei läheks kaugemale sellest, mis on taotletava eesmärgi saavutamiseks sobiv ja vajalik, ning juhul kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meedet (Euroopa Kohtu 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-210/00: Käserei Champignon Hofmeister, EKL 2002, lk I-6453, punkt 59; 9. septembri 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-184/02 ja C-223/02: Hispaania ja Soome *vs.* parlament ja nõukogu, EKL 2004, lk I-7789, punkt 57, ning 7. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-558/07: S P C M jt, EKL 2009, lk I-5783, punkt 41).

135 Käesoleval juhul on vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b asuva kohustuse kehtestamisega komisjoni seatud eesmärk vältida kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul konkurentsi kõrvaldamist, mis leiaks aset siis, kui tehakse üksikerand hageja teatatud kogumis- ja sortimiskokkulepetele, ning mis vähendaks nõudlust kogumis- ja sortimisteenuste järele kodumajapidamiste pakendite kogumise

ja sortimise turul. Nimelt ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 290 ja 292, et kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamisel võib hageja püüda omandada kõiki kogutud pakendeid ja takistada sellega konkureerivatel süsteemidel järgida oma tagasivõtmise määra. Nagu on märgitud eespool punktis 122, võimaldab hagejale pandud keeld nõuda kinnitusi või tõendavaid dokumente pakendimahtude kohta, mis vastavad tema konkurentidele kuuluvale osale kõigist kodumajapidamiste pakenditest, vältida seda, et ta omandab kõik kogutud pakendid eelkõige Austria järelevalveameti suhtes, kellele ta peab tõendavate dokumentidega näitama, et ta on täitnud oma tagasivõtmise määra. Samuti nagu ilmneb eespool punktist 123, on see keeld kooskõlas ARA süsteemi eripäradega.

136 Selleks et vältida, et hageja püüaks omandada kõiki kogutud pakendeid, tuleb need pakendid jagada. Selles osas pakkus komisjon välja jagamismeetodid, mis põhinevad täpsetel osadel, mis vastavad iga süsteemi litsentseeritud mahtudele, mis neutraliseerivad kogutud pakendite hageja poolt monopoliseerimise ohu. Need jagamismeetodid takistavad nimelt hagejal püüda nõrgemaks muuta konkureerivate süsteemide seisundit, suurendades kunstlikult kogumispartneritele teatatud mahtusid. Need meetodid näivad seega olevat rahuldavad taotletava eesmärgi suhtes, nimelt vältida konkurentsi igasugust kõrvaldamist kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul ning seega vältida nõudluse vähenemist kogumis- ja sortimisteenuste järele kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise turul.

137 Seega ei ole vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b toodud kohustus sobimatu, arvestades komisjoni taotletavat eesmärki (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Käserei Champignon Hofmeister, punktid 60–64).

138 Seda järeldust ei lükka ümber hageja esitatud argumendid, mis puudutavad juhtumeid, kui teine kollektiivsüsteem omandab täiendavad litsentsimahud ning kasutab osaliselt kogumismahuteid, mille ta on ise paigaldanud.

139 Esiteks, mis puudutab argumenti, kui teine kollektiivsüsteem omandab täiendavad litsentsimahud, siis tuleb ühelt poolt rõhutada, et vastavalt määruse § 11 lõikele 7 selles kohtuasjas asjakohases redaktsioonis tuleb protsendimäärad määratleda nii, et kogutakse vähemalt 50 % iga selle pakendimaterjali mahust, millega seoses süsteemis osaletakse. Teiselt poolt tuleb lähtuvalt kogumis- ja taaskasutamissüsteemi rakendamise ja kasutamise loaga seotud kohustusest nr 1 arvutada minimaalsed kogumis- ja taaskasutamismäärad hageja puhul „kooskõlas [määruse] § 11 lõikega 7 pakendimahtude alusel, mis kalendriaastal on lepingu esemeks". Seega ei mõjuta „parasiitpakendite" turuletulek, see tähendab pakendid, mida seni ei võtnud enda kanda ükski kõrvaldamissüsteem, kuidagi hageja kogumismäärasid, mida jätkuvalt arvutatakse eespool toodud viisil. Lisaks on küll tõsi, et asjaolu, et parasiitpakendid võivad muutuda hagejaga konkureerivate süsteemide litsentseeritud pakenditeks, toob kaasa selle, et need pakendid ei ole tema kogumismäära saavutamisel tema käsutuses. Arvestades selliste siseriiklike õigusnormide ülesehitust, mida kohaldatakse kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamisel, et koguda vajalik pakendite maht oma kogumismäära saavutamiseks, ei saa süsteemid siiski arvesse võtta parasiitpakendeid, vaid nad peavad suurendama oma kogumisvõimsusi, näiteks suurendades konteinerite tühjendamise sagedust.

140 Seda järeldust ei lükka ümber seisukoht, et hageja saab alles tagantjärele teada, et ette nähtud kogumisvõimsused ei olnud piisavad. Nimelt, nagu on märgitud eespool punktis 118, saab hageja eelnevalt hinnata litsentseeritavate pakendite mahtu ning selle arvu alusel tuvastada, milline on tema kogumisvajadus, ning otsustada, kas kogumisvõimsusi tuleb suurendada. Samuti võib ta korrigeerida ette nähtud

kogumisvõimsusi pakendite mahtude alusel, mille on litsentsisaajad tegelikult turule toonud ja millest nad on jooksvalt teatanud.

141 Viimaks, vastupidi hageja kinnitustele ei kujuta kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamine kogumisvõimsuste tegelikku loovutamist uutele konkurentidele, mis teda võiks kahjustada. Tegelikkuses ei vähenda ühiskasutamine tema kogumisvõimsusi, kuna kogumisvõimsused sõltuvad litsentseeritavatest pakendimahtudest, millest iga kogumissüsteem teatab kogumispartneritele, ning võtavad seega arvesse litsentseeritud pakendimahtude suurenemist igal kogumisterritooriumil. Seega, nagu on juba eespool punktis 139 märgitud, peab hageja kogumismääradest kinnipidamise järgimiseks kohanduma kogumise uute vajadustega, näiteks paludes partneritel suurendada konteinerite mahtu või suurendades tühjendamise sagedust.

142 Järelikult tuleb tagasi lükata argument, et kollektiivsüsteem omandab täiendavad litsentsimahud.

143 Teiseks ei saa kõnealuse kohustuse proportsionaalsust kahtluse alla seada argument, et hageja loodud kogumisinfrastruktuure kasutavad osaliselt süsteemid, millel on iseenda kogumisinfrastruktuurid. Nagu ilmneb toimikumaterjalidest, ei anna vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b hagejale kehtestatud kohustus konkureerivatele süsteemidele, kes paluvad kogumisinfrastruktuuride osalist kasutamist, õigust omandada pakendimaht, mis vastab turule toodud litsentseeritud pakendite kogumahule, mis neile kuulub. Konkureerivad süsteemid peavad vastupidi eelnevalt teatama, millist osa neile kuuluvast litsentseeritud pakendite mahust nad soovivad ühiskasutusele võtta, ning üksnes seda osa võetakse arvesse kogutud pakendite jagamisel. Lisaks

tuleb rõhutada, et selle võimaluse pakkus Üldkohtus aset leidnud ajutiste meetmete kohaldamise menetluses välja hageja ning komisjon nõustus sellega.

144 Mis puudutab hageja seisukohta, et kogumisinfrastruktuuride täielik või osaline ühiskasutamine ei tekita tegelikku hinnakonkurentsi, siis tuleb meenutada, et vaidlustatud otsus võimaldab hagejal vähendada partnerluslepingutes ette nähtud tasu. Seega kannavad tema konkurendid nii kulud, mis on seotud konteinerite ja kogumiskottide kasutusele võtmisega, kui ka kulud, mis puudutavad kogumist kodumajapidamistelt ja sarnase pakendimahuga kasutajatelt ning neile kuuluvate litsentseeritud pakendite transporti. See asjaolu asetab nad küll teatud kulude osas hagejaga samasse olukorda. Arvestades siiski võimalikke erinevusi süsteemi korraldamisel ja haldamisel, materjalide kasumlikku taaskasutamist ja turustamist ning erinevate ettevõtjate kaubanduspoliitikat, ei saa konkurentsi hindade alal siiski välistada.

145 Mis puudutab kõnealuse kohustuse vajalikkust, siis tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 290 ja 293, et ilma selle kohustuseta võib hageja püüda kontrollida kogutud pakendite jagamist, omandades osa pakenditest, mis tegelikult talle ei kuulu. Kuigi hageja pakkus välja teise jagamismeetodi, mis põhineb konkreetsel, igal aastal ette kindlaks määratud ja oodatavatest litsentsimahtudest lähtuval ülevõtmisvõimsusel, ei suutnud ta siiski tõendada, et on olemas teisi meetmeid, mis muudavad selle kohustuse kasutuks. Arvestades hageja tugevat seisundit turul, ei takistaks tema väljapakutud jagamismeetod – oodatavaid litsentsimahtusid kunstlikult suurendades – muuta igal aastal taotletavaid mahtusid, et nõrgendada konkureerivate süsteemide seisundit ning sel viisil vähendada konkurentide kasutatavate konteinerite osa. Nagu komisjon märkis oma dokumentides, ilma et hageja oleks sellele argumendile suutnud vastu vaielda, püüavad konkureerivad süsteemid omakorda suurendada nõutavaid mahtusid, mis toob kaasa konkureerivate süsteemide vahelise võistluse eelkõige majanduslikult atraktiivsetes piirkondades, kus hagejal on tema tugevat seisundit turul arvestades väga hea positsioon. Seevastu tugineb vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b

ette nähtud jagamine sobivatele, objektiivsetele ja kontrollitavatele meetoditele, mis kaitsevad uute konkurentide huve, arvestades samal ajal hageja seisundit turul.

146 Järelikult ei ole olemas muid meetmeid, mis sama tõhusalt võimaldaksid vältida konkurentsi kõrvaldamist eelneval vertikaalsel turul. Seega on vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b sätestatud kohustus taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Käserei Champignon Hofmeister, punkt 66, ja Euroopa Kohtu 10. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-491/01: British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco, EKL 2002, lk I-11453, punkt 139).

147 Eespool toodust kogumis ilmneb, et kõnealune kohustus ei riku proportsionaalsuse põhimõtet, kuna see on meede, mille abil on võimalik saavutada vaidlustatud otsusega taotletavat eesmärki, nimelt vältida konkurentsipiirangut kodumajapidamiste pakendite kõrvaldamise süsteemide turul ja sellest tingitud nõudluse vähenemist kodumajapidamiste pakendite kogumise ja sortimise teenuste järele, ning et see meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks.

148 Seda järeldust ei saa ümber lükata argument, et ARA süsteemi tõhusus on vähenenud tulenevalt asjaolust, et kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamise juhtudel ei ole hagejal õigust kanda teatud kulusid üle konkureerivatele süsteemidele ja kogumispartneritele. Esiteks, mis puudutab süsteemide kulusid, siis tulenevad need vaidlustatud otsuse põhjenduste 139 ja 304 kohaselt ARA süsteemi rakendamisest ning põhinevad selle süsteemi iseärasustel. Ühiskasutamisega seoses ei ole hageja tõendanud, et konkurendid, kes saavad kasu kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamisest, saavad oma jäätmete kõrvaldamise tegevuse arendamisel kasu ka kogu ARA süsteemist. Seevastu võib eeldada, et kasutades ühiselt ainsaid kogumisinfrastruktuure, rakendavad

konkurendid omaenda tehnoloogiat jäätmete kõrvaldamiseks. Asjaolu, et hageja peab kandma need kulud, ei too seega endaga kaasa ARA süsteemi tõhususe vähenemist, mistõttu ei ole seega nende ülekandmine kolmandatele isikutele põhjendatud. Teiseks tuleb kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamisest tulenevate kuludega seoses rõhutada, et hageja ei ole suutnud tõendada, mil määral muudab kogumisinfrastruktuuride ühiskasutamine kulusid kogutud pakendite kilo kohta. Seega ei ole võimalik tuvastada, millises ulatuses võib ühiskasutamine vähendada ARA süsteemi tõhusust, kui hagejal puudub õigus kulusid kolmandatele isikutele üle kanda.

149 Järelikult tuleb see väide tagasi lükata.

Kuues väide, et vaidlustatud otsuse resolutsiooni ja põhjenduste vahel on vastuolud

Poolte argumendid

150 Hageja kinnitab, et vaidlustatud otsuse põhjenduste 301 ja 313 ning otsuse resolutsiooni, eelkõige artikli 3 punkti b vahel esineb vastuolu. Selles artiklis ei arvestatud võimalust mitte kohaldada kohustust juhul, kui konkureerivad süsteemid ei soovi kogumisinfrastruktuure ühiskasutada, ning ei sisalda andmeid selle kohta, mis hetkest tuleks kohustust kohaldada. Ta leiab, et vaidlustatud otsuse resolutsiooni tuleb parandada nii, et selle sõnastusest ilmneb olemasolev seos kohustuse kehtestamise, kogumismahutite ühiskasutamise ning selle hetke vahel, alates millest kohaldatakse

kohustust. Järelikult ei ole vaidlustatud otsus hageja arvates piisavalt täpne ega asjakohane.

151 Komisjon vaidleb vastu kõigile hageja argumentidele.

Üldkohtu hinnang

152 Tuleb tõdeda, et kui on tõsi, et vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b on märgitud, et hageja „võib kogumisettevõtjatelt nõuda tunnistuste esitamist üksnes pakendite mahtude kohta, mis vastavad ARA süsteemi osale kõigist neist kodumajapidamiste pakenditest, mis on süsteemidele jäetud teatud materjalikategooriate osas", siis on samuti tõsi, et kohtupraktika kohaselt tuleb otsuse resolutsiooni tõlgendada seda toetavate põhjenduste alusel, see tähendab käesolevas asjas vaidlustatud otsuse põhjendused 301 ja 313 (vt selle kohta Üldkohtu 15. septembri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-374/94, T-375/94, T-384/94 ja T-388/94: European Night Services jt *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-3141, punkt 211). Nimelt tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 301, et „[k]ui konkureeriv süsteem ei soovi ühiskasutamist, vaid paigaldab endale kuuluva kogumisinfrastruktuuri, siis kohustusi ei kohaldata", ning põhjendusest 313, et „[t]asu vähendatakse üksnes siis, kui konkureeriv süsteem soovib ühiskasutamist konkreetses kogumispiirkonnas ning üksnes alates süsteemile loa andmise hetkest".

153 Kui on tõsi, et vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b on märgitud, et „[s]ee kohustus kehtib kõigi kogumisettevõtjate suhtes, kellega on ARGEV sõlminud

partnerluskokkuleppe", siis on samuti tõsi, et eespool punktis 152 viidatud kohtupraktika kohaselt tuleb selle artikli nimetatud osa samuti tõlgendada lähtuvalt vaidlustatud otsuse põhjendusest 292. Selles põhjenduses on esiteks täpsustatud, et kohustus puudutab kõiki hagejaga partnerluskokkuleppe sõlminud ettevõtjaid sõltumata asjaolust, kas nad lubavad infrastruktuuride ühiskasutamist, selleks et see kutsuks neid üles sõlmima lepingud konkureerivate süsteemidega, ning teiseks, et vaidlustatud otsuse artikli 3 punktis b ette nähtud kohustus kehtib üksnes juhtudel, kus konkureeriv süsteem soovib hakata ühiselt kasutama kogumisinfrastruktuure kooskõlas selle otsuse artikli 3 punktis a ette nähtud kohustusega.

154 Järelikult tuleneb vastupidi hageja kinnitustele vaidlustatud otsuse resolutsioonist, mida tuleb tõlgendada otsuse põhjendusi arvestades, selgelt ja täpselt, et esiteks kohaldatakse kõnealust kohustust üksnes juhul, kui konkureeriv süsteem soovib ühiselt kasutada kogumisinfrastruktuure, ning teiseks kuulub kohustus kohaldamisele alates süsteemile loa andmise hetkest. Seega tuleb see väide tagasi lükata ning hagiavaldus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

155 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks ning komisjon, EVA ja BAA on kohtukulude hüvitamist nõudnud, jäetakse hageja kulud tema enda kanda ning mõistetakse hagejalt välja komisjoni, EVA ja BAA kohtukulud, sealhulgas ajutiste meetmete kohaldamise menetlusega seotud kulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (teine koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta Altstoff Recycling Austria AG kanda tema enda kohtukulud ning mõista Altstoff Recycling Austria AG-lt välja Euroopa Komisjoni, EVA Erfassen und Verwerten von Altstoffen GmbH ja Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte kohtukulud, sealhulgas ajutiste meetmete kohaldamise menetlusega seotud kohtukulud.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. märtsil 2011 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 981

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 993

Õiguslik käsitlus ..... II - 995

Esimene väide, et rikutud on EÜ artiklit 81 ning määruse nr 17 artiklit 2 ..... II - 997

Poolte argumendid ..... II - 997

Üldkohtu hinnang ..... II - 998

Teine väide, mis puudutab partnerluslepingute kooskõla määruse nr 2790/1999 tingimustega ..... II - 1009

Poolte argumendid ..... II - 1009

Üldkohtu hinnang ..... II - 1010

Kolmas väide, et vaidlustatud otsuse artiklid 2 ja 3 ei järgi essential facilities doktriini ..... II - 1015

Poolte argumendid ..... II - 1015

Üldkohtu hinnang ..... II - 1016

Neljas väide, et vaidlustatud otsuses ette nähtud kohustused ei ole täidetavad ..... II - 1019

Poolte argumendid ..... II - 1019

Üldkohtu hinnang ..... II - 1020

Viies väide, et rikutud on proportsionaalsuse põhimõtet ..... II - 1025

Poolte argumendid ..... II - 1025

Üldkohtu hinnang ..... II - 1027

Kuues väide, et vaidlustatud otsuse resolutsiooni ja põhjenduste vahel on vastuolud .... II - 1033

Poolte argumendid ..... II - 1033

Üldkohtu hinnang ..... II - 1034

Kohtukulud..... II - 1035